БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ

38-дахи жэлэ гарана

...С-эй Бурядай ...мой, Улан-Удын ...комой, Бурядай ...Р-эй Верховно ...ведэй орган

БҮРЯТ ҮНЭН

№ 14 (9461)
ЯНВАРИИН
17
ВТОРНИК
1961 он
Сэн 2 мүнгэн

...ОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ ТУХАЙ

...ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

1961 оной январиин 14-дэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум зүбшэхэ зүйлэйнгөө хоёрдохи асуудалые—1960 ондо газар таряа...й, мал ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха түсэб болон социалистическэ уялганууудай дүүргэлтэ тухай, хүдөө ажа...а саашадань хүгжөөхэ хэмжээ-ябуулганууд тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлөө.

Элидхэл тушаа эдэ нүхэд: В. Е. Чернышев (КПСС-эй Приморийн хизаарай комитедэй секретарь), Т. Д. Лысенко (академик, СССР-эй ...ануудай академийн генетикын институдай директор), А. Шахабаев (Урда-Казахстанай областийн „Чимкурган" гэжэ совхозой ахалаг...онишон), П. Е. Шелест (Украинын КП-гэй Киевэй обкомой секретарь), Х. И. Изаксон (Таганрогой комбайн бүтээлгын заводой ГСКБ-...главна конструктор), Н. Ф. Игнатов (КПСС-эй Орловско обкомой секретарь), Т. С. Мальцев (Курганай областийн „Заветы Ленина" ...озой полевод), З. Н. Глухов (Украинын КП-гэй Марьинска райкомой секретарь, Сталинска область), А. П. Бартулис (Латвийн ССР-эй ...ениеки" колхозой гахайшан), З. Н. Нуриев (КПСС-эй Башкириин обкомой секретарь), Б. Китапбаев (Зүүн-Казахстанай областийн ...нэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ), Т. Ахунова (Ташкентын областийн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой бригадир, хүбэн хуряалгын ма...а жолоодогшо механик), Т. К. Мальбахов (КПСС-эй Кабардино-Балкарын обкомой секретарь) гэгшэд үгэ хэлээ.

Пленум хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлhээр.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

...С-эй Центральна Ко...й Пленум Москвада ...о байна. 1960 ондо га...ималангай, мал ажалай ...ктнуудые абаха, гү... худалдаха түрэнэй ...болон социалистическэ ...уудай дүүргэлтэ тухай, ...ажахыгаа саашань хүг... хэмжээ-ябуулганууд ...элидхэлнүүд январийн ...зүбшэн хэлсэгдээ.

...н түрүүлжэ КПСС-эй ...ургын обкомой нэгэдэхи ...арь нүхэр **Г. И. Воро...** хэлэбэ.

...й уларилай хэды бэр...тэй байбашье, 1960 он...ай орон 1959 онойхидо ...о бага бэшэ ороо...о та...шөө ехэ сахарай свёкло, ...сэсэг, овощь хуряаha... бидэнийе бултыемнай ...лжа байна гэжэ тэрэ ...

...нбургын областьдо га...таряалангай ургасын ...р дээшэлжэ байhан ту...нүхэр Воронов хөөрэнэ. ...й жэлнүүдтэ миллион ...гектар шэнэ, залуур га...ндэ ашаглагдаа. Газар ...рилхэ тушаа эрдэмтэдэй, ...кэлтэдэй, түрүүшүүлэй ...он шэнэ гурим нэбтэ...гдэбэ. Энээнэй ёhоор ...эртэ паар хахалагда...айса тэгшэлэгдээд, га... хүрьhэндэ шиг нойтон ...ар баригдана. Оренбур...ала дайдаhаа жэл бүри ...ритай hайн ургаса ху...адаг боложо байнхай.

...нбургын талада газар ...лан элдүүрилгые саашa... хүгжөөхын тулада, тон ...ндэ, зүб севооборот зо..., шэнэ газарнуудай та...ьгалмайнуудай хүрьhые ...лхэ, тэрэшэлэн бусад ...а шухала асуудалнуу... научно-шэнжэлэлгын ...мэри ябуулха шуха...гэжэ нүхэр Воронов тоо...

...захстанай шэнэ газар...а үйлэдбэритэй нягта ...отойгоор ажаллаха на...шэнжэлэлгын институ...ые нээхэдэ hайн гэжэ Ни... Сергеевич Хрущев ду...адаг гэжэ нүхэр Воронов ...д, шэнэ газарнуудые ...ажа байhан бусадшье ...стнуудта, тэрэ тоодо ...бургын областьдо иимэ ...итудуудые бии болгоо ...hайн байгаа гэжэ дурад...

Мүнөө манай область...яха-hүнэй малай зональ...институт бии.

С. Хрущев. Нүхэр Воро...би Танай хэлээшые зуб...эб. Зүгөөр тэдэнийе ин...дууд гэнгүй, туршалгын ...цинууд гэжэ нэрлээ ...най, дээрэ байжа боло...Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр ...дбэридэ эгээл дүтэ байна ...Институт гэхэдэмнай ...дбэридэ бэшэ, харин ака...дэ дүтэ научна эмхи зур...шэнгеэр дуулданал.

И. Воронов. Энэшье ...эй. Туршалгын станци...гэжэ нэрлээд, институ...гэншьегүй байхада ха...гүй. Манай институт үй...эридэ дүтэ байдаг юм. ...титудаймнай директор ну... Хайруллин эндэ, Пленумдэ ...нхэй.

...С. Хрущев. hанаанhаа абажа нэрлэhэн элдэб юумэ...нүүдэй, жэшээлхэдэ, янза бү...риин главкануудай үшөөл бии байhан тухайнь та мэдэнэ ёhотойт. Главка байгаад, тэ...рэнэй саана үшөө главна глав...ка гэжэ байха. Тэдэнэр хоо...рондоо ямар илгаатай гээ...шэб? Сэхынь хэлэхэдэ, ямар...шье илгаагүй. Зүгөөр эдэ главкануудай салин хүлhэ...ниинь ондо ондоо юм. **(Зал соо энеэдэн болоно).** Ушар юуб гэхэдэ, энэмнай юрын главка бэшэ, харин главна главка, тиимэhээ главка бай...hан, тэрэ саанаа главна бай...hан туладаа юрын главка...hаа үшөө дээшээ, тиимэ ха...дань салин хүлhэншье дээшээ байха ёhотой. **(Зал соо энеэ...дэн).**

Г. И. Воронов. Энэшье тон зүб, Никита Сергеевич. Мү...нөө манай орон дотор бай...hан институдууд, жэшээлхэдэ, зональна институдууд гэдэг ороидоошье хэрэггүй. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, хонидой та...лаар маниие Ставрополийн институт, мал ажалай талаар — Москвагай институт хангажа байдаг. Тиихэдэ манда мяханай малай институт бии. Харин тэрэ институт Хойто мүльhэн далайhаа захалаад, Хара далай хүрэтэрхи бүхы ажахынуудые хангажа байдаг юм. **(Зал соо энеэдэн болоно).** Иимэ институдай ту...hа хүргэхэгүй байhаниинь мэдээжэ.

Н. С. Хрущев. Үрдань манай Москвада «Дальрыба» гэжэ байhан юм. Загаhаниинь ...аяар холын Алас-Дурна зүгтэ баригдажа байдаг, харин управленинь Москвада бай...даг hэн. **(Альга ташалган).**

Президиумhээ нэгэ хүн. Мү...нөө тэдэнэр Алас-Дурна зүг...төө ошонхой.

Н. С. Хрущев. Хари тэдэнэр Алас-Дурна зүгтөө ошонхой гэлсэдэг лэ даа. Тэд Москва...hаа саашалжа, загаhандаа дүтэ болыт даа гэжэ хэлэ...хын hайгаар эльгээгээбди.

Г. И. Воронов. Зональна институдуудые область дото...роо хүдэлхөөр организаци болгохо хэрэгтэй.

Н. С. Хрущев. Үгышье hаа, зүгы үсхэбэрилгын, сахарай свёклын институдуудые абая. Тэдэнэр баhал Москвадаа байдаг байhан юм. Сахарай свёклын Украинада абтажа байхада, институдынь Москвада байдаг hэн. Гол базань байhан мэтээр иимэ институдууд юрэнхыдөөл Ехэ театраа тойроод байхаяа hанадаг hэн. **(Энеэдэн).**

Ниитын мал ажалые саашадань хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ асуудалнуудта нүхэр Воронов онсо анхаралаа хандуулба. Мүнөө Оренбургын областийн колхоз, совхоз бүхэндэ шахуу мяханай малай тусхай фермэнүүд бии болгогдонхой гэжэ тэрэ хөөрэнэ. Иигэхэдээ hаамхай үнеэд улам олошоруулагдана. Энээнэй үрэ дүн — hүчшье, мяханшье ехээр абтадаг болоо.

Тиибэшье хэгдэhэн юумэн үшөөл бага гэжэ нүхэр Воронов хэлэнэ. Зүгөөр хэhэн юумэнүүдийг зүб замаар ябаhымнай лаблан харуулна.

Мяха-hүнэй малай Оренбургын научно-шэнжэлэлгын институт байра соогоо силос дараха, малай шэнэ түхэлэй байрануудые барихыемнай дурадхаа гэжэ тэрэ хэлэбэ. Гурбан жэлэй саада тээ бидэнэр анха түрүүшынхеэ малай иимэ байра баряа hэмди. Теэд энэ барилгын түлөө институдай директор Наукануудай академийhээ донгодолго абаа. Бидэнэр «донгодолготой» энэ байрада айлшадые урижа харуулдаг зандаабди. Айлшадшье hайшаана.

Н. С. Хрущев. Харин үнеэд, — тантай hаналаа нэгэдэнэ гү, али Наукануудай академитэй гү?

Г. И. Воронов. Мантайл гээшэ ха.

Иимэ байра шиигтэй байха, силосынь гутаха гэжэ байгаад. өөдэ абажа үгэдэггүй олон хүнүүд байhан юм гэжэ нүхэр Воронов саашань хэлэнэ. Тэдэнэй хэлээгүй, буруушаагаагүй юумэн гэжэ үгы. Теэд hанаа зобохо юумэнэй үгы байhаниие бодото байдал харуулаа. Мүнөө областийн олохон ажахынуудта гурбадахи жэлээ иимэ байрануудта үнеэд үбэлжэжэ байна. Эдэ байранууд малые эдеэлүүлхэ, харууhалха хүдэлмэриие нилээд хүнгэдхэжэ үгөө.

Хонидойнгоо hүрэгүүдэй бүридэлые хубилгажал хониной мяха ехээр абадаг болохобди гэжэ нүхэр Воронов тоолоно. Жэшээлхэдэ, мүнөө манай hүрэгтэ эхэ малай тоо 50 процентhээ үшөө үсөөн. Энэмнай багал байна. Эхэ хонидоор үшөөл горьтой олон байха ёhотойбди. Эхэ хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулангүй, хонидой мяха ехээр абадаг болохын аргагүй. Эрье хонидые түлжүүлхэдэ эхэ малай тоо толгой олошордоггүй. Эрьенүүдэйнгээ тоо толгойе олошоруулжа байхадаа, хүгшэржэ, үглөө мүнөө үхэхэ болоhон, али шүдэгүй болоhон гэгдэдэг хонидые мяханда худалдадаг байнабди. Теэд тэдэнэй мяхан хониной мяхан гээшэ аал, тэрээгээр мүртэй шашлык шаража, сонгоожо болохо аал?

Н. С. Хрущев. Наhатай эрьеын мяхаар болуушатай шашлык шаража болохогүй гэжэ грузинууд мэдэдэг ёhотой. Тиигээд лэ тэдэнэр хонидоо хутагалжа байна бшуу. Мүн армянууд, казахууд тиигэнэ.

Г. И. Воронов. Тиигэхэ мүртөө нарай бага байхадань хутагална бшуу.

Хонин hүрэгэйнгөө бүридэлые хубилгаад байхадаа, түрүүшын гурбан жэл соо балайшье урагшаа ябажа байhан янзагүй байгаа hэмди: дүрбэн жэлэй саада тээ бидэнэр 1 миллион хонидтой байhан аад, мүнөөшье баhал тэрэл зангаараа шахуубди. Тиибэшье дүрбэн жэлэй саада тээ манай колхоз, совхозуудай hүрэгтэ 563 мянган эхэ хонид байhан hаа, мүнөө жэл 900 мянгада хүрөө. Тиигэхэлээрээ миллион гэhэн тоомнай тэрэ зандаа байбашье, шанарынь ондоо болоо бшуу. Тиихэдэ ноohо туршаалгые абаад үзэбэл, хоёр дахин шахуугаар дээшэлэ. Эдэ жэлнүүдтэ мүн гурба дахин шахуу ехэ хониной мяха тушаадаг болообди.

Үшөө нэгэ асуудал — үүсэлхын тулада малые холо газарта намнадагаа болюулха тухай асуудал табиха hанаатай hэм гэжэ нүхэр Воронов хэлэнэ. Энэ хэрэгые гуримшуулхаар сагнай болоо. Манай областийн Орско комбинадта Гурьевскын, Актюбинскийн, Кустанайн областьнуудhаа, Башкирын АССР-hээ мал туужа асарна. Манай областийн газар дайда сула мал туулгын харгынууд болошонхой. Энэ найргүй ябадалые болюулхаар саг болоо. Магад бусад областьнуудта мяханай багахан комбинадуудые бариха гү, али малые гол түлэб түмэр харгыгаар зөөдэг болохо гү? Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эдэ бүхы асуудалнуудые хаража үзөөд, хойшолуулангүйгөөр шиидхэхэ хэрэгтэй.

Н. С. Хрущев. Хаанашье үүсэлээ hаа, үнеэндэ ямар хамаа байхаб? Тэрэниие 500 гү, али 1000 модоной газарhаа намнаhанай хэрэг юуб?!

Г. И. Воронов. Энэ мэтэ олон мал туулгаhаа боложо бидэнэр жэл бүри бүхы эбэртэ бодо малаа шүлхы үбшэнhөө аршалха сивороткээр тариха ушартай болонобди.

Н. С. Хрущев. Гансашье энэ бэшэ, иимэ намналгаhаа хэды ехэ мяха гээнэ гээшэбибди. Хэдэн зуун модондо ябаhан мал шэгнүүрээ ехээр гээнэ.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ КПСС-эй ЦК-гэй январийн Пленум шухала шата боложо орохо гэжэ нүхэр Воронов үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ. Энэ Пленумэй шиидхэбэриие манай бүхы парти, бүхы совет арад тон ехээр hайшаажа үгтахань лабтай!

Шэнэ газарчуудые ашаглаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй түүхэтэ шиидхэбэриин гараhанhаа хойшо манай хизаарта тон ехэ хубилалтанууд болоо гэжэ партийн Алтайн хизаарай комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **К. Г. Пысин** хэлэбэ. Шэнэ газар хахалхаhаа урда абажа байhандаа орходоо 3,7 дахин ехэ ороohо таряа мүнөө манай хизаар хуряадаг болоо. 1954 онhоо хойшо гүрэндэ миллиард хахад пүүдhээ үлүү ехэ таряан тушаагдаба. Тарилгын талмайнууд гурбанай хоёр хубяар үргэдэжэ, малай тоо толгой баhал хоёр дахин шахуугаар олошороо, ашаг шэмэнь мүн лэ тэрэ тухай дээшэлээ. Тиибэшье бидэнэр шэнэ газарнуудhаа бүхы баялигуудыень абажа шадаадүй байнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ хизаартамнай гектар бүриhөө дунда зэргээр 11 центнер ороohо таряан хуряагдаа. Нёдондо хизаарнай ороohо таряа бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Манай гол зорилго юуб гэхэдэ, ургасаяа, тон түрүүндэ, намарай шэниисын, кукурузын ургасые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын механизаторнуудай хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ нүхэр Пысин ехэ анхарал хандуулба. Агротехническэ түрүү арга дүршэлнүүдэй муугаар нэбтэрүүлэгдэдэг, ургасын гээлтэ хоролтодо ехээр оруулагдадаг байhанай шалтагаан юуб гэхэдэ, газарта бодото эзэн олдоногүй, ажалай түлөөhэ үгэхэ, ажал эмхидхэхэ анханай гурим мүнөө хуушараа гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Н. С. Хрущев. Илангаяа ажалай түлөөhэ үгэлгые гуримшуулха шухала.

К. Г. Пысин. Зүб даа, Никита Сергеевич, ажалай түлөөhэ үгэлгые гуримшуулха хэрэгтэ ехэ дутагдалнуудтайбди.

Н. С. Хрущев. Мануковскийн гуримые, Гиталовай, мүн Воронежой хоёр механизаторай—свёкло ургуулдаг Косенко, Бондаренко гэгшэдэй гуримые үндэhэ hуури болгон абаха хэрэгтэй.

К. Г. Пысин. Техническэ ургамалнуудые тариха хүдэлмэри эмхидхэхэ, ажалай түлөөhэ үгэдэг түрүү гуримые таряалан дээрэ зоримгойгоор хэрэглэдэг болохо ёhотойбди.

Н. С. Хрущев. Бригаданудай таряан ажалшье, мал ажалшье эрхилдэг байхаар, таряашье, техническэшье ургамалнуудые ургуулжа, малаа үбhэ тэжээлээр хүсэд хангажа байдаг болохоор, тиимэ гурим хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, таряан ажал мал ажал хоёрые хоорондонь нягта холбоотой болгохо хэрэгтэй.

К. Г. Пысин. Зүб даа!

Ажалай болон салин хүлhэнэй асуудал шиидхэдэг комитедэй, ВЦСПС-эй зохёohон, совхозуудта ажалай түлөөhэ үгэхэ шэнэ гурим хуушанайхиhаа нэгэ бага дээрэ. Теэд тэрэ гурим соо илангаяа шэнэ газарнуудтахи ажахынуудай зарим шухала шухала онсо илгаанууд хараада абтаагүй. Алтайн хизаарта таарамжатай, тодорхой болгохын тулада энэ шэнэ гуримай зарим асуудалнуудые шэнээр хаража үзөө hаа, аргагүй hайн байгаа.

Н. С. Хрущев. Энэ асуудалаар өөhэдынгөө дурадхал бэлдэжэ, ЦК-гэй, правительствын үзэмжэдэ табигты. Бидэнэр хаража үзөөд, баталхабди.

К. Г. Пысин. Зай, тиигэхэбди.

Газар эдлүүрилгые гуримшуулха шухала байhан тухай саашань тэрэ хэлэнэ. «Правда» газетэдэ бэшэhэн статья соогоо Алтайн хизаарта газар яажа эдлэхэб гэжэ А. С. Шевченко зүбөөр бэшээ гээд нүхэр Пысин тэмдэглэнэ. Ойрын хоёр жэл соо бидэнэр паропропашной ургамалнуудые таридаг севооборудуудта орохомнай. Паарайнгаа газарнуудай 25 процентдэнь хүрэтэр пропашной ургамалнуудые таридаг болохобди.

Н. С. Хрущев. Зүб даа!

К. Г. Пысин. Тэрэ тоодо 500 мянган гектарта хүрэтэр бобово ургамалнуудые, гол түлэб тэжээлэй бобово ургамалнуудые таридаг болохомнай. Бидэнэр эдэ ургамалнуудые тарижа туршаабди. hайнаар урганашье. Тэрээнhээ гадна, хуряагдаhанайнгаа hүүлээр газарай хүрьhэндэ азот ехээр үлөөдэг туладаа бүришье hайн. Бобово ургамалнуудай hүүлээр таригдаhан шэниисэ гектарай 27-гоод центнер ургаса үгөө.

Н. С. Хрущев. Бобово ургамалнууд Алтайда эдеэшэнэ гү?

К. Г. Пысин. Бобово ургамалнуудайнгаа зарим үрэhэ хүрэнгые бидэнэр оройтуулжа асараа hэмди. Хожомтожо таригдаhан дээрэhээ тэдэ хүсэд эдеэшээгүй. Харин урда бэлэдхэhэн, бүхэли жэл соо сэбэрлэhэн, шанаржуулhан үрэhэмнай hайнаар эдеэшээ. Тэдэ Сибириин, Хойто зүгэй бобово ургамалнуудай сорт байгаа ха гэжэ бидэнэр тоолонобди. Энэ ургамалай hайн юумэнь юуб гэхэдэ, харууhалгын хүдэлмэриие оньhожоруулхада таарамжатай.

Н. С. Хрущев. Пэгэ эшэтэй свеклые Кубанида нүхэр Светличный ургуулдаг дүй дүршэл тухай уншагты. Энэ дүршэл тухай «Хүдөөгэй ажэбайдал» гэжэ газетэдэ бэшэгдэhэн байха. Аргагүй hонирхолтой дүршэл юм. Энэ арга хэрэглэдэг хүнүүд эндэ hууна ёhотой. Тэдэ хүнүүдые үгэ хэлэхыень гуйябди. Манай орондо саашадаа свёкло ургуулха хэрэгтэ шухала удхашанартай байhанаа энэ дүй дүршэл харуулна.

К. Г. Пысин. Ойлгосотой, Никита Сергеевич.

Н. С. Хрущев. Нүхэр Светличный ургуулhан центнер сахарай свёкло 3 түхэриг 5 мүнгэтэ болоно. Харин тиихэдэ гүрэнэй худалдан абадаг сэн центнерэй 22 түхэригтэ (хуушан мүнгөөр) бшуу.

Саашань тэрэ мал ажалай хүндэ хүдэлмэриие оньhожоруулха тухай хэлэбэ. Үнеэ hаалгын машинануудые олоор бүтээн гаргадаг болохо шухала байhан тухай заана. Манай нэгэ заводые үнеэ hаадаг машинануудые бүтээн гаргажа байдаг болгуулхын тулада хоёрдохи жэлээ оролдожо байнабди гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. Эдэ машинанууд үнэ сэншье багатай, орёо наринь...шье бэшэ юм. Теэд тэдэнийе хэхыемнай юундэ зүбшөөнэгүйб?

Н. С. Хрущев. Энээнэйнь түлөө совнархозой түрүүлэгшэнэрые, нэгэ, хоёр долоон хоногой туршада hаалишад болгохо хэрэгтэй. Тиигээ hаа тэдэ машинанууд заатагүй бин болохо. **(Зал соо хүхюутэй шэмээтэй болоно).**

Үнеэ hаалгын 7 мянган машина бүтээн гаргажа, хоёр жэлэй туршада үнеэ hаалгые гүйсэд оньhожоруулхаар хараалhан байгаабди,—гээд нүхэр Пысин саашань хэлэбэ.— Теэд юун болоноб гэжэ мэдэнэт. Краснодарай хизаарhаа залуушуулые асаржа, басагадыень hаалишад болгонобди. Харин Барнаулhаа үнеэ hаалгын машинануудые Краснодарай хизаар руу эльгээнэбди. Машинанууд буруугаар хубаарилагдана.

Н. С. Хрущев. Тиигээ hаа РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр Герасимовые нэгэ hараар hаалишан болгохо хэрэгтэйл даа. **(Зал соо хүхилдөөн, энеэлдээн болоно).**

Мүнөө жэлэй туршадал дутуу дунданнуудаа усадхажа, хизаарайнгаа бүхы үнеэдые машинаар hаадаг болохобди гэжэ hанагдана гээд нүхэр Пысин хэлэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ хизаартамнай үнеэдэй тоо толгой 40 мянган толгойгоор олошороо. Тиигэхэдээрээ эдэ үнеэдые hаахын тулада үшөө 4 мянган hаалишад хэрэгтэй болобо.

Шэнэ газар ашаглажа байhан совхозуудай хүдэлмэришэдэй байра hуудалые hайжаруулха шухала байhан тухай hүүлээрнь нүхэр Пысин хэлээ. Иимэ газарнуудта столовонуудые, үхибүүдэй эмхи зургаануудые барихa гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн гэжэ тэрэ тоолоно.

Н. С. Хрущев. Зүб даа!

К. Г. Пысин. Эдэ барилганууд гүрэнэй түсэбтэ оруулаг...

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Ороной алдар сууда гараhан хоёр малшад—Латвийн ССР-эй «Катениеки» гэжэ совхозой гахайшан Социалистическэ Ажалай Герой А. П. Бартулис, Тамбовой областийн «Глуховский» совхозой гахайшан М. А. Лукашкин гэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ ерэхэдээ, Москвада уулзаhан байна. Эдэнэй хөөрэлдэхэ юумэнь яhала элбэг. Дүй дүршэлөө халан абал саха, ажалайнгаа дүн гаргаха, саашанхи түсэбүүд тухайгаа бодожо үзэхэ ёhотой байна бшуу. Зураг дээрэ: А. П. Бартулис (зүүн гарhаа), М. А. Лукашкин.

ТАСС-эй фотохроникo.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

даха зэргэтэй, хэдэн жэл ун-жагайруулагдажа байха ёнотүй. Харин «Роспотребсоюз», Госплан, Хүдөө ажахын министерство энэ асуудалые шинд-хэхэдээ гол шухала юумэн бэшэ, харин минл хамаанай юумэн гэжэ тоолодог.

Н. С. Хрущев. Энэмнай даншье haa орёогоор хэлэгдэнэ. **(Зал соо энеэдэн).** Таниие ойлгонгүй байгдажа болохо.

К. Г. Пысин. Үйлэдбэриин гэр байрануудтай адлаг столово болон үхибүүдэй эмхи зургаануудые түрүүшын ээлжээндэ бариха, энэ барилгые хамагай hүүлдэ гаргажа болохогүй гэжэ би тоолоноб.

Н. С. Хрущев. Үнеэ hаалгын аппарадуудые бүтээн гаргадаг болохо тухай Танай дурадхалые абаха хэрэгтэй. Алтайнгаа колхоз, совхозуудые гүйсэд хангаагүй сагтаа хизаартаа бүтээн гаргадаhан аппарадуудые ондоо хүндэ ороидоо бү үгэгты.

К. Г. Пысин. Зай, тиигэхэбди, Никита Сергеевич.

Н. С. Хрущев. Шэнэ газар ашаглаhан совхозуудта үхибүүдэй яслинуудые, үхибүүдэй садуудые, столовонуудые түрүүшын ээлжээндэ бариха хэрэгтэй гэжэ танай оруулhан дурадхалые баhал дэмжэхэ хэрэгтэй. **(Удаан үргэлжэлhэн, нэрьемэ альга ташалган).**

Шэнэ газарай баялигуудые саашадаа hайнаар ашагладаг боложол, поли, участок бүхэниие шадамараар, ханамжатайгаар элдүүрилдэг боложол хүдөө ажахыгаа эрид хүгжөөхэ, долоон жэлэйнгээ даалгабариие түргэнөөр бэелүүлхэ байнабди гэжэ нүхэр Пысин хэлэбэ.

Тернопольско областиин Мельнице-Подольскиин районой Сталинай нэрэмжэтэ артелиин колхознигуудай үмэнэhөө энэ колхозой звеное даагша хоёр дахин Социалистическэ Ажалай Герой **Е. А. Долинюк** Пленумдэ хабаадагшадта халуун баяр, үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэнэ.

— Манай звеногой, манай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, Баруун Украиниын Подольско газар дайда дээрэ баян ургаса ургуулхын тулада ехэ оролдолго гаргажа байhан манай хизаарай бүхы ажалшадай ажал хүдэлмэриин үндэрөөр сэгнэгдэhэндэ би энэ Пленум дээрэ ерээд байнаб гэжэ тоолоноб,—гээд тэрэ үгээ захалба. Эгээлэй юрын хүнүүдэй хуби заяанай, тэдэнэй зол жаргалай түлөө, манай газар дэлхэй дээрэ амгалан байдалай мандахын тулада түрэл Коммунистическэ партиимнай, тэрэнэй ЦК-гэй Президиумэй, мүн Танай, хүндэтэ Никита Сергеевич, өөрынтнай эсэгэ ёноной анхарал оролдолго гаргажа байдагые би энэ жэшээ дээрэ харанаб. Тиимэhээ өөhэдынгөө ажалаар бүхы байдалаа шэмэглэхын, оронойнгоо баялигуудые арьбадхахын, газар дайдаяа элдэб үрэнүүдээр элбэгжүүлхэ, гоёохын тулада хамаг хүсэ шадалаа, мэргэжэл шадабаряа Эхэ орондоо, арад зондоо үгэхэ дуран хүрэнэ.

Нүхэр Долинюгай звено 1960 ондо 125 гектар дээрэ кукуруза ургуулаа юм. Тэрэнэй 20 гектарай га бүриhөө дунда зэргээр 167 центнер хуурай ороohо, бэшэ газарнуудhаа гектарай 982 центнер буурсагуудтай ногоон эшэ намаа хуряагдаа. Шэнэ мүнгөөр сэгнэхэдэ, кукурузын центнер ороohоной өөрынь үнэ сэн 32 мүнгэтэ, ногоон эшэ намаануудай — 2 мүнгэ хүрэхэгүйтэ болоно.

11 жэлэй турша соо манай звено кукурузыи 25 мянган центнер ороohо, 39 мянган тонно ногоон эшэ намаа ургуулаа. Энэ тэжээлээр колхоз 5 мянган центнер гахайн мяха, 68 мянган центнер hү абаба. Энэ саг соо жэл бүри дунда зэргээр гектарhаа 134 центнер кукурузын ороohо, 1500 центнер ногоон эшэ намаа хуряагдажа байгаа.

Манай звеногой база дээрэ кукурузын үндэр баян ургасын мастершуудые бэлэдхэхэ саг үргэлжын hургууля нэгдэнхэй. Энэ hургуулида жэл бүри 300 гаран звено даагшанар hуралсана. Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ тус арга hайн үрэ дүнгүудые харуулна.

Н. С. Хрущев. Нүхэр Долинюк, магад танай hургуулида Украиниын хүтэлбэрилэгшэдые оруулалтай гү? Тэдэниие Та түрүү дүй дүршэлдэ hургабалтнай, бүхы Украина кукурузын үндэр баян ургаса ургуулдаг болохол. **(Зал соо энеэлдээн гаража, альга ташалган болоно.).**

Е. А. Долинюк. Манай hургуулида hураhан 133 звеньевойнууд үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриин 50 центнерhээ дээшэ кукурузын ороohо, 113 звеньевойнууд —600 центнерhээ дээшэ ногоон эшэ намаа хуряагаа.

Механизаторнууд өөhэдынгөө хүсөөр силостэ оруулагдаха кукурузые hайнаар ургуулжа шадаха гэжэ дүй дүршэл харуулна гээд түрүү кукурузашан хэлэбэ. Жэшээлхэдэ, манай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой трактورна бригадыи бригадир Роман Гаврищук гарай ямаршье ажал хэнгүйгөөр, гурбадахи жэлээ үргэлжэ ехэ полинуудай гектар бүриhөө дунда зэргээр 700—1.000 центнер кукурузын ногоон эшэ намаа хуряана.

Н. С. Хрущев. Бэрхэл хүн байна! **(Альга ташалган).**

Е. А. Долинюк. Тусхай мэргэжэhэн звенонуудта кукурузын ороohо абаха гол даалгабари үгтэхэ ёнотой. Звено бүхэн үргэлжэ ехэ полинууд дээрэ кукурузын ороohо эдеэшүүлхэ зэргэтэй. Тиигээл hаа hүшье, мяхашье, өөхэшье, бусадшье эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абахабди.

Мүнөө жэл манай звено 100 гектар дээрэhээ кукурузын мянган тонно ороohо абаха гэжэ шиндээ гээд нүхэр Долинюк мэдүүлбэ. Тиигэбэшье нимэ ехэ ороohые машинагүйгөөр хуряаха гээшэ манай звенодо тон хүндэ. Бүтээсэ ехэтэй, бүри уралан нарижуулагдаhан комбайнуудые кукурузашадта түргэнөөр бүтээн гаргаха хэрэгтэй.

***

Январиин 13-най үдэшын заседани дээрэ түрүүлжэ КПСС-эй Краснодарай хизаарай комитедэй нэгдэхи секретарь нүхэр **Г. И. Воробьев** трибунада гараба.

Н. С. Хрущев. Кубаниинхид кукуруза ургуулгаар нүхэр Долинюгые мүрысөөндэ уриба гэжэ нээрээ хэлсэнэ гү, нүхэр Воробьев? Танда орходоо тэдэнэй арга боломжо үшөөшье доошоод ха.

Г. И. Воробьев. Манда арга боломжошье биил даа.

Н. С Хрущев. Тиигэхэдээ дээшээ гэнэ гүбди, али доошоо гү?

Г. И. Воробьев. Газарнай hайн гэжэ хэлэхэдэ болохол даа.

Н. С. Хрущев. Кубаниихнhаа hайн газар манай орондо үгыл. Нээрээшье, нүхэр Долинюгые мүрысөөндэ уриха гээшэ гүт?

Г. И. Воробьев. Звеньевойнууд уриха байха.

Н. С. Хрущев. Звеньевойнууднье звеньевойнууд. Харин Та бүхы колхозуудайнгаа звеньевойнуудые суглуулаад: нүхэр Долинюгые мүрысөөндэ урихыетнай дурадханабди гэжэ хэлэгты.

Г. И. Воробьев. Нүхэр Долинюгhаа hургаал, жэшээ абажа, өөhэдтөө баhал нимэ ехэ ургаса хуряахаяа оролдохобди.

Н. С. Хрущев. Үгы даа, нүхэр Воробьев, сэхэеэ хэлэгты: нүхэр Долинюгые мүрысөөндэ урихатнай гү?

Г. И. Воробьев. Болохол даа.

Н. С. Хрущев. Туршаад лэ үзэгты. Хэрбээ нүхэр Долинюгые Кубаниин мүрысөөндэ уряа hаа, манайда талханнье, колбасашье бин болохо. **(Зал соо хүхилдөөн болоно).**

Г. И. Воробьев. Нүхэр Долинюгай дүй дүршэлые шудалхаяа оролдохобди. Тэндэ манайхинай, миниишье ошожо ерэхэдэ яахаб.

Н. С. Хрущев. Үнишэй ошохоор юм hааб даа. Үгышье hаа, өөрыень өөhэдтөө урижа, семинар хүүлээ hаатнай, энэ семинарта булта сугларааа hаатнай, дээрэ байжа болохо гү. Гайхаха юумэн үгы, хүн бүхэниие hургажа байдаг хүтэлбэрилэгшэд өөhэдөө hургаал абажа байхадань ямар хаб гэжэ hанаха юумэн үгы.

Г. И. Воробьев. Бидэнэр тиигэжэшье hанана бэшэлди даа. Энээн тухай Та тон зүб хэлэнэт.

Манай Кубань жэл бүри 100 миллион пүүд таряа гүрэндөө худалдана гэжэ нүхэр Воробьев саашань үргэлжэлүүлнэ. Нүхэр Хрущевой үүсхэлээр эндэ сахарай томо промышленность байгуулагдаа. Мүнөө сахарай 15 завод хүдэлжэ байна. 1960 оной свёклын ургасаар тэдэнэр 20 миллион пүүдhээ бага бэшэ сахар үйлэдбэрилхэ. Харин 1957 ондо ороидоол 4 миллион пүүд сахар үйлэдбэрилэгдэhэн байгаа. Сахарhаа гадна таряа талха ехээр абадаг болохо зорилготойбди. Краснодарай хизаар ойрын жэлнүүдтэ 100 миллион пүүд сахар абаха, жэл бүри 100 миллион гаран пүүд талха гүрэндөө тушаадаг болохо.

Н. С. Хрущев. Гайхуулхатнай ха юм, нүхэд кубанайхид! 100 миллион гаран! 101 миллионшье hаа, 100 миллион гаран болоно бшуу. Тиигэхэ hаа Долинюгта ошоhоной хэрэг юуб. Найдаха юумэн үгы ха юм даа. Магад нүхэр Долинюгые танда эльгээхэ гү? Колхозой ажалые яажа ябуулха хэрэгтэйб гэжэ харуулжа үгэхэ байха.

Г. И. Воробьев. Никита Сергеевич, би сахар тухай хэлэжэ байналби.

Н. С. Хрущев. Нүхэдүүд, би миниий хүхижэ байна бэшэб. Танай зүблөөн дээрэ ошохоодоо хасагуудтай хөөрэлдэхэ байхаб, юун гээшэб: «100 миллион гаран». Танай хэлэдэг тоонуудаар зорилго табяад ябаа hаа, hанаhанаа дүүргэжэ шадахагүйлди. Кубанайхид хэды шэнээн таряа үгэжэ шадаха гэжэ hананат? Адагынь 150 миллион пүүд. **(Альга ташалган).** Үшөө дээшэшье үгэжэ болохо. Карандашханиие баряад, хоюулан hуужа, hайса хөөрэлдэжэ, бодожо үзүүжэбди, хэды гектар hайн газартай байнат, ургамалнуудые ямар гуримтайгаар тарилгаг. Юу үлөөжэ, юугынь хаяжа, ургаса муутай ургамалнуудые юугээр hэлгэхэб гэжэ hайса бодожо үзүүжэбди. Тамhаа 150 миллион пүүдhээ бага ороohо таряа худалдажа абаха hаа, танайда минин ошоhонойшье хэрэггүй.

Г. И. Воробьев. Уринабди Танаа, Никита Сергеевич.

Н. С. Хрущев. Би Танда бэлэдхэгшэ хүн болоод ошохоб, харин бэлэдхэгшые балай уридаггүй байха. Тэрэ өөрөө ерэдэг. **(Энеэдэн , альга ташалган).**

Г. И. Воробьев. Таниие бидэнэр урижа байнабди, Танай хамта дуратайгаар дутуу дунданнуудаа элирүүлхэбди. Манда ехэ туhа хүргэхэ байхат гэжэ найдажа байнабди.

Н. С. Хрущев. Туhаламжа тухай найдуулнаб.

Г. И. Воробьев. Hайн даа, Никита Сергеевич!

Кукурузын ороohо абахын, ургасыень дээшэлүүлхын тулада хизаарай хүдөө ажалшадай ямараар тэмсэжэ, тарилгынгаа талмайе үргэдхэжэ байhан тухайнь Пленумдэ хабаадагшадта хөөрэнэ. Жэшээлхэдэ, Усть-Лабинска районой колхоз, совхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ 11 мянга гаран гектар талмайн га бүриhөө дунда зэргээр 41 центнер кукурузын ороohо хуряагаа. Красноармейскэ, Советскэ, Славянска районуудай колхоз, совхозууд тарилгынгаа бүхы талмайн гектар бүриhөө 40 центнерhээ дээшэ кукурузын ороohо хуряаба.

Н. С. Хрущев. Үнгэрэгшэ жэлдэ ороohо абахын тулада хэды шэнээн кукуруза тарьяабта?

Г. И. Воробьев. Ороohо абахын тулада 320 мянган гектарта таригдаа.

Н. С. Хрущев. Гектар бүриhөө 50 центнер гээд тоолое, хэды болохо гээшэб? Үгы даа, саашань хөөрэгты, hүүлдэ тооложо гаргуужабди.

Красноармейскэ районой «Россия» колхоз, гэжэ нүхэр Воробьев саашань үргэлжэлнэ, гектар бүриhөө 60 центнер ороohо хуряагаа.

Н. С. Хрущев. Гүрэндэ хэды шэнээн кукурузын ороohо худалдаабта?

Г. И. Воробьев. 30 миллион пүүд.

Н. С. Хрущев. Хэды шэнээн ондоо ороohо?

Г. И. Воробьев. 70 миллион гаран пүүд шэниисэ болон бусад ороohо таряа.

Н. С. Хрущев. Зай тиихэлээрээ ороohондо гэжэ 320 мянган гектар кукуруза таряа hаа, 96 миллион пүүд ороohо абаха байгаат, харин та ороидоол 30 миллион пүүд үгэhэн байнат. 96 миллион пүүдэй гурбанай хоёр хубине гүрэндөө үгэжэ, нэгэ хубиинь хизаарайнгаа мал ажалдашье орхёо hаатнай, гурбанай хоёр хубинь 64 миллион пүүд болоно байна.

Г. И. Воробьев. Зүб лэ даа, Никита Сергеевич.

Н. С. Хрущев. Тэрээн дээрэ үшөө 70 миллион, али дээшэшье гү, пүүд шэниисэ нэмэхэдэ 150 миллион пүүд ороohо болоно ха юм. Хэрбээ украиныхидай гектар бүриhөө 50 центнер ороohо абаха ёнотой байгаа hаань, кубаниинхид үшөө дээшэ абаха аргатай. Тэдэнэр гектар бүриhөө жаран центнер ургаса абаха ёнотой. Юундэб гэхэдэ, таанар үрэжэлтэй hайн газарта hуунат. Мүнөөнэй кубаниинхидай олонхидойнь уг гарбал Запорожиин сечиhээ ошоhон хүнүүд байгаа юм. Екатерина II запорожиинхидhаа айдаг байhан тула торьмынь хүндэггүй, али болохоор амыень тоhодожо, эгээ hайн газарнуудта нүүлгэдэг байгаа бшуу. Тиимэhээ энэ газарые hайнаар хэрэглэжэ, хүдөө ажахыгаа үйлэдбэридэ эрхим үрэ дүнгүудые харуулагты. **(Альга ташалган).**

Нёдондо манай хизаарта гектар бүриhөө дунда зэргээр 26,4 центнер кукурузын ороohон хуряагдаа гэжэ нүхэр Воробьев саашань үргэлжэлүүлнэ. Энэмнай бага гээшэ ааб даа. Колхоз, совхозууд үшөө ехэ ургаса хуряаха аргатай. Гектар бүриhөө 50 центнер ороohоной түлөө тэмсэхээр бэлэн байhан түрүүшүүл манай хизаарта хэдэн мянгаараа олдохо.

Н. С. Хрущев. Таанар нүхэр Долинюгhаа жэшээ абагты. Тэрэ гектар бүриин 160 центнер кукурузын ороohо хуряагаа бшуу.

Г. И. Воробьев. Зүб даа.

Н. С. Хрущев. Долинюгай 160 центнер хуряажа байхада, таанар юундэ 50 центнер абаха зорилго табиhабга? Нээрээл, нүхэр Долинюк, танда ошожо, нэгэ зүн хүдэлхэ болоо гээшэ ха. Тэрээндэ газар үгөөрэйгты. Танай кубанайхидтай хамта тэрэ танай газар дээрэ гектарай 150—200 центнер кукурузын ороohо хуряаха гэжэ би лаб этигэнэб.

Г. И. Воробьев. Магад хуряажашье болохо.

Н. С. Хрущев. Тиигээ hаань, нүхэр Долинюгые крайкомой секретаряаршье hунгажархихадаа торохогүй. **(Зал соо хүхилдөөн болоно).** Тиимэ бэшэ аал? Бидэнэр мүнхэ бэшэ ха юмбибди. Уг дамжажа ноён болодог саг үни хада hалаа hэмнай. Харин мүнөө hайнаар хүдэлөө hаа — байдаг, муугаар hаа — hэлгүүлдэг. Иимэ байна, иимэ байхашье ёнотой. Энэмнай хуули, энэмнай демократи гээшэ.

Мүнөө жэл энэ хизаарта 4,5 мянга гаран оньhожоруулагдаhан звенонууд хүдэлхэ гэжэ нүхэр Воробьев үгээ үргэлжэлүүлнэ. Тэдэнэй мянган звенонь 100 мянга гаран гектарай га бүриhөө 50—60 центнер кукурузын ороohо хуряахын түлөө тэмсэхэ юм. Тарилгынгаа талмайе үшөө үргэдхэхэ зорилготойбди. Хамта 650 мянган гектар дээрэ кукуруза таригдаха. Тэрэнэй 400 мянган гектар дээрэhээ ороohо абахаар, 250 мянган гектар дээрэhээнь силос дарахаар тарилга хэгдэхэ.

Н. С. Хрущев. Силосшье заатагүй хэрэгтэй.

Г. И. Воробьев. 650 мянган гектар кукурузынгаа гол тарилгаhаа (хоёрложо тарингүйгөөр) 400 мянган гектарыень ороohо абахын, 250 гектарыень силосэй эшэ намаа абахын тулада тарихабди.

Н. С. Хрущев. Силостэ зорюулжа, хоёрдохёо тарилга хэдэг болохо тухайгаа бодоходотнай танда хамаагүй байна. Түргэн эдеэшэдэг горох түрүүн таряад, хуряаhанайнгаа hүүлээр кукуруза тарихада болохо.

Г. И. Воробyев. Манайда намарай ячмень, намарай шэниисэ таригдадаг. Эдэ ургамалнуудые хуряаhанай hүүлээр 1960 ондо 340 мянган гектар дээрэ кукуруза таригдажа, hүн эдеэтэй, эдеэшэнтэжэ байhан буурсагуудтай кукуруза дараха ехэ ногоон абтаа.

Н. С. Хрущев. Эдеэшэнтэжэ байhан, энээниие л хараадаа абаха байна.

Г. И. Воробьев. Хоёрложо таригдаhан кукурузын зарим газарнуудhаа хүсэд эдеэшэhэн буурсагуудшье хуряагдаа.

Н. С. Хрущев. Харана гүт. Кубань гээшэмнай иимэ бшуу даа.

Г. И. Воробьев. Ондоошье юу хэлэхэб? Би тэндэ нэгэшье дахин тарилга хээгүй байнаб, hаянай ошонхойб.

Н. С. Хрущев. Зүб даа. Тиимэ hаа hайсал шүүмжэлэгты. Хайшан гэжэ кукурузые ургуулха ёнотойб гэжэ би кубаниинхидта хэлэжэ үгэхэб, харин та нүхэр Долинюгhаа туhаламжа эригты.

Г. И. Воробьев. Гайхалтайл hайн байха байгаа.

Кукуруза ургуулхадаа, гэжэ нүхэр Воробьев саашань хөөрэнэ, ургаса ехэтэй гибридуудые, жэшээлхэдэ, «Вир-156» гэжэ сортые ехээр таридаг болоо hаа, ургаса hураргүй дээшэлхэ hэн. Манай хизаарта, илангаяа урда талын, дундуурхи нютагуудта энэ гибрид бусад гибридүүдтэ орходоо гектарай 10 центнерhээ 15 центнер хүрэтэр үлүү ургаса үгэнэ. Энээнтэй дашарамдан нэгэ нимэ асуудал гарана. Манай хизаарта «Вир-156» гэжэ сортын кукурузын гектарай 36 центнер ургаса үгэхэдэ, харин «Воронежско» гэжэ сорт 16 центнер үгэнэ. Тиигэхэдээ энэ сорт хоёр дахин бага ургаса үгэнэ бшуу. Тиимэшье hаань, «Воронежско» сортые манай ороной 67 область таридаг тула маниие нилээд хойшо татана.

Н. С. Хрущев. Энэ сортые хэды шэнээн таридагбта?

Г. И. Воробьев. 10 мянган гектар.

Н. С. Хрущев. Шандаганайл эдижэрхихээр юумэн ха юм даа. **(Зал соо энеэдэн болоно).**

Г. И. Воробьев. Тиихэдэ «Стерлинг» гэжэ үшөө нэгэ сорт бии. Энэ сорт гектарай баhал 20-ood центнер ургаса үгэнэ.

Н. С. Хрущев. Турлаагуудташье тоншуулаа hаа, тоншожорхихо байха, харин таанар —10 мянган гектар гэхэт. Хамаагүй энэ 10 мянган гектарыетнай, үшөөшье 10 мянган гектарые бү тоолое. Таанар 400 мянган гектар абанат. 400 бэшэ, харин 380 мянган гектар гэжэ тоолоод, 50 мянган гектарыетнай ороидоошье гаргажа, 350 мянган гектар гээд тоолое.

Кукурузын ургаса дээшэлүүлхын тулада,—гэжэ нүхэр Воробьев саашань хэлэнэ,—томо жэжээрнь илгагдаhан, ургаса ехэтэй сорт, гибридүүдые таридаг, тиигэхэдээ нүхэн бүхэндэ хэрэгтэй соонь үрэhэ хүрэнгэ hуулгадаг болохобди. Мүнөө механизаторнуудай кадрнууд бэлэдхэгдэжэ, үрэhэнь томо жэжээрээ илгагдажа, звенонуудта газар даалгагдажа, машина, техникэ заhабарилагдажа, тааруулагдажа байна.

Манай хизаарта мүн ороohо таряанай, тон түрүүндэ, намарай шэниисын ургаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсэл хэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ намарай шэниисын гектар бүриhөө дунда зэргээр 24 центнер ургаса хуряагдаа. Мүнөө жэлдэ гектар бүриhөө 27—28 центнерhээ бага бэшые хуряаха зорилготойбди.

Н. С. Хрущев. Үшөө дахин үгыетнай таhалхамни гээшэ ха. Би сэхэеэ хэлэнэб. Та 400 мянган гектар гэжэ хэлэнэт. Хэрбээ 350 мянган гектарые абаад, гектарай 60 центнер гэжэ бодоо hаа, 126 миллион пүүд кукурузын ороohо абаха болонот. Гурбанай хоёр хубинь гэжэ бодоходо, 84 миллион пүүд кукуруза, үшөө 70 миллион пүүд шэниисэ, тиигэхэлээрээ хамта дээрээ 154 миллион пүүд болоно. Энээн дээрэhээ харахада, таанар кукурузын ороohоной ойшье, шэниисыншье, бусад ургамалнуудайшье ургаса дээшэлүүлжэ шадахат гэжэ hанагдана

Г. И. Воробьев. Танай тоолоожо гаргааша зүб.

Н. С. Хрущев. Энэмнай тооложошье гаргаhан бэшэ гээшэ. Нэгэ бага hуладаа, дэмы ама алдажархёо гээшэ хаб. Харин мүнөө би худалдаа наймаа хэхэ купец болоод: 1961 ондо тодорхой тоо—150 миллион пүүд гээд хэлсэе, 1962 ондо—хаража үзүүжэбди. **(Хүхилдөөн, энеэлдээн).**

Саашань нүхэр Воробьев хизаарта барайгарай, сахарай свёклын, наран сэсэгэй тарилгын үргэдхэгдэжэ байhан тухай хөөрэбэ.

Мал ажал тухай хэлэхэ зуураа, хизаарай хүдөө ажалшад мүнөө жэлдэ гүрэндөө 285—290 мянган тонно гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхидэ орходоо 27—30 процентээр ехэ мяха худалдаха, 710—730 мянган тонно гэхэ гү, али нёдондоной-хиhоо 15 процентээр ехэ hү худалдаха зорилго урдаа табяа гэжэ нүхэр Воробьев мэдүүлээ.

Долоон жэлэйнгээ гурбадахи жэлэй гүрэнэй түсэб, уялгануудые Кубаниин хүдөө ажалшад дүүргэхэ. КПСС-эй болохоёо байhан XXII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха гэжэ үгынгөө түгэсхэлтэ нүхэр Воробьев партиин ЦК-гэй Пленумые найдуулба.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ (Чувашай АССР) **С. К. Коротков** үгэ хэлэхэдээ, кукуруза, горох тарижа ургуулха асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулhан байна. Миниий ажалладаг хара бэшэ хүрьhэтэй зонын сагай уларил hайн юм, дулааншье шиигтэйшье байдаг, гаан гасуур хаа яа болодог, эндэ кукуруза илангаяа hайнаар ургадаг.

Н. С. Хрущев. Кукуруза hайнаар ургуулгада та харгы гаргаа бэшэ гүт, нүхэр Коротков.

С. К. Коротков. Та Никита Сергеевич.

Н. С. Хрущев. Би зүбшөөгөөб, та харгы гаргаат. Кукуруза ургуулжа эхилhэн сагhаа хойшо танай районой туршалгын станци доройтон муудаа гэлсэнэ, тэрээниие та абаржа, ехэ hайн ургаса ургуулнат.

С. К. Коротков. Никита Сергеевич, директор Лукьяненкын байхада тэрэ станци доройтон муудахаhаа гадна директорынь партийна конференциүүдтэ, агрономическа зүблөөнүүдтэ гурба дахин үгэ хэлэхэдээ кукуруза тариха асуудалые бурушааhан юм. Кукуруза ургуулха асуудалые дэмжэжэ, би гансаараа тулалдадаг байгааб.

Н. С. Хрущев. Та тулалдаанда илажа гараат, тэрээнэйтнай түлөө ганиие бидэнэр амаршалнабди. **(Альга ташалган).**

Эгээл ургаса hайнтай 1940 ондо колхознай 2747 мянган единицэ тэжээл хуряажа абаhан юм гэжэ нүхэр Коротков хэлээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларил таатай зохид байгаа. Кукуруза hайнаар ургуулжа абаhанай, газараа зүбөөр хэрэглэhэнэй ашаар эгээл тэрэ газар дээрэhээ 8790 мянган единицэ тэжээл абаабди, энэнь 1940 оной-хидо орходоо 3,5 дахинhаа ехэ байна.

Колхознай 1940 оной-хидо орходоо үнгэрэгшэ жэлдэ мяха—53 дахин, hү—14 дахин ехээр гүрэндэ худалдаа. Манай ажахы эдлүүриин 100 гектар бүридэ 500 гаран центнер hү абаhан байна. 1960 ондо колхозой үрхэтэ бүхэндэ литрэй 50 мүнгэн сэнтэйгээр 1520 литр үсхэн hүн худалдагдаhан байна. Хэндэ хэды шэнээн хэрэгтэйб гэжэ үдэр бүри дурадхадаг байгаабди.

Н. С. Хрущев. Hайн лэ гээшэ. **(Альга ташалган).**

Кукурузын ашаар лэ мал ажалай иимэ ехэ продукт абаабди гэжэ нүхэр Коротков үргэлжэлөө. Энэ ургамал hайнаар хуряаhанай ашаар лэ хара бэшэ хүрьhэтэй зонын колхоз, совхоз бүхэн hүн эдеэтэ буурсагтай кукурузын ногоон эшэ набиа гектар бүриин 600-hаа 1500 центнер хүрэтэр хуряажа абаха аргатай байха гэжэ би этигэнэб.

Н. С. Хрущев. Зүб. **(Альга ташалган).**

Хуурай ороohо хуряажа абахын тула кукуруза таригты гэжэ, Никита Сергеевич, Танай зүбшэлhэн жэлдэ бидэнэр гектар бүриhөө 160 центнер хуурай ороohо хуряажа абаа hэмди гэжэ нүхэр Коротков хэлэбэ. «Амжалта» гэжэ сортын үрэhэ хаяа hэмди. Тэрэ жэл октябриин 15 хүрэтэр үнэхөөрөө хүйтэрөөгүй hэн. Колхознигуудай үнэн зүрхэнhөө хүдэлhэнэй ашаар hайн үрэ дүн туйлагдаhан юм. «Воронежская-76» гэжэ түргөөр эдеэшэдэг үшөө нэгэ сорт бии. Энэ сортые манай эрхэ байдалда таряад, хуурай ороohо абажа болохо юм. Тиимэhээ хара бэшэ хүрьhэтэй газарта ороohо хуряалгаяа дээшэлүүлжэ, гүрэндэ ехэ ороohо тушааха аргатай болохобди, тиигэбэл малдаа эдюулхэ горьтой ороohон үдэхэ.

Н. С. Хрущев. Туршаад үзэгты, нүхэр Коротков.

С. К. Коротков. Туршахабди, Никита Сергеевич. Бусад ургамалнууд тухай, тусхайлбал, горох тухай хэлэхэмни. Бидэнэр хэрэглэгдэhэн паар дээрэ горох үнинэй хаянабди. Энэ арга тэжээл абалгадамнай ехээр туhалдаг байна. Хэрэглэгдэhэн паар дээрэhээ нэгэ миллион табан зуу мянга шахуу тэжээлэй единицын хэмжээтэй горох хуряажа абадаг байнабди. Кукуруза, горох тарихатайгаа хамта нэгэ жэлэй, олон жэлэй ногоонуудые таринабди.

Н. С. Хрущев. Горох тарижа хэр ургаса абанат?

С. К. Коротков. Бидэнэр хэрэглэгдэhэн паар дээрэ горох тарижа, га бүриhөө 20 центнер ургаса хуряаhанди.

Н. С. Хрущев. Квадратно-гнездовой аргаар горохые танда зүбшэлхэ гү? Нүхэр Коротков. Тиигэбэл зараа хүндэлөөшэнь, шань хоёр-гурба дахин ирилхэ аргатай байхат, ниие сэбэр паар гэжэ хэрэгтэй. Горохын hанай hүүлээр тэрээниг дүүрилhэнэй хэрэггүй. Ургамал хурьhые хуу буртаг үбhэнүүдые үгы hээ гадна, шиинг нойто болоно. Горох хуряаhагаа hүүлээр хахалhанаг рэггүй, дээгүүрнь диск ха шухала, тиигэбэл жэлдэнь ургаса хуу Туршаад үзэгты!

С. К. Коротков. Туршаад, Никита Сергеевич...

Колхозуудай түрүүлэгшэ нэртэ анхаралтайгаар ха тухай хэлэхэ зуураа, Коротков нимэ ажаглалтабэ: районуудай, миниистерствонүүдэй, зургаануудай бэрилэгшэд тэдэндэ анхарал хандуулдаггүй. Нютагай органууд колдай түрүүлэгшэнэртэ, зуудай директорнуудтэ ша хэрэгшэгээр хандана.

Н. С. Хрущев. hайнаар даха хэрэгтэй. **(Альга ташалган).**

Бидэнэр, Вурнарай рай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хозой гэшүүд, коммунистболон комсомолшуудтай анхарал хандуулдагайнь рюуда улам hайнаар хүдбди, орондоо, арадтаа ажахын продуктнуудые ехээр үгэхэбди гэжэ пар Центральна Комитедтэ ригаа үгэнэбди гэжэ Коротков мэдүүлээ.

Сталинградай облас колхоз, совхозууд үнгэрэгжэлдэ уялгаяа дүүргэжэ миллион пүүд ороohо гүрэндэ худалдаа гэжэ К эй обкомой нэгдэхи тарь нүхэр **А. М. Шко ков** хэлэбэ. Мал ажалай продуктнуудые худалдахаhанэй тусэбүүд мүн лэ дүдээ. Хүдөө ажахын продуктнуудые, илангаяа малдай продуктнуудые абабэлэдхэлгын хэмжээн пар Центральна Комитедэй hан зорилгонуудта үшөөрэнэгүй. Областиингоо зониие мал ажалай продуктнуудаар үшөөл хүсэд жа шаданагүйбди.

Олонхи районуудта торитай ургаса хуряажа нагүйбди гэжэ нүхэр Шников заагаа. Тиимэhээ таряалан hайнаар эрхэ боложо, колосто ургамалдай, кукурузын ургаса дэлүүлхэ гээшэ угаа шу байна.

Волга шадарай газ үhалха, Волга-Ахтубын тар газарые ашаглаха областиин хүдөө ажахые шадань хүгжөөлгын шу асуудалнуудай нэгэн бо Сталинградай ГЭС-эй, ех дохранилищын барилгуурэhэнэй ашаар тус гые hаяар бэелүүлхэ арг ломжо бин болоо.

Волга-Ахтубын набтарые ашаглажа эхилбэл, ажахын элдэб ургамалдаг абаха туйлай ехэ арга бо жо бин болохо. Эндэхи рые үhалhанай ашаар 59 ган гектарhаа бага бэшэ жэлтэй газар ашаглахаа сэблэгдэнэ. Тиигэбэл жэ ри 800 мянга гаран т овощь, хартаабха ургу 90 мянган тонно үрэ ж хуряаха, үнсэдые олоор риха, 2 миллионhоо үсөө шэ үhанай шубуу үсхэбэ хэ аргатай болохобди. В Ахтубын газарые бүрин лабал, гүрэнэй гаргаша жэлhээ hааша харюулаг байха.

Сталинградай облас партийна организаци, о тиин ажалшад хүдөө аж продукт ехээр абахын, ехэ Коммунистическэ пар XXII съездые хүндэтэ үгтахын тула бүхы шад раа ажаллаха юм гэжэ Школьников хэлэбэ.

Суута механизатор, Со листическэ Ажалай хоёр хин Герой нүхэр **А. В. лов** Пленумэй трибунада раба.

Миниий ажалладаг Ки градай областиин XX съездын нэрэмжэтэ колхо гай уларилай таагүй муу гаашье hаань, 1960 ондо бүриhөө 20,5 центнер ор таряа, 30 центнер куку хуряаhан байна.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(Эхниинь 1, 2-дохи нюурнуудта)

кукуруза шадамараар ур-
жа, суутай болоhон энэ
пропашной ургамалнуу-
тарижа ургуулха ажалаа
жэдэнь оньhожоруулгын
туhатай байhые харуу-
Колхознай үнгэрэгшэ
кукурузын 1 центнер
о абалгада 0,37 ажалта
1 центнер ногоон эшэ
абалгада 0,05 ажалта
гаргашалаа hэн. Центнер
оной өөрынь үнэ шэнэ
р бодоходо 47 мүнгэтэ,
он эшэ набшын өөрынь
мүнгэтэ болоhон бай-
Ороohоной өөрынь үные
он жэлэй hүүлдэ иигэжэ
аруулхаар манай колхоз
лhан юм гээд нүхэр Ги-
зааба.

ихозууд болон совхозуу-
бэхижүүлгэдэ Коммунис-
кэ партиин, Советскэ
ительствын, Никита Сер-
ич Хрущевой өөрынь түй-
ехэ анхарал хандуулдаг
ий үгэ хэлэгшэ омогорхол-
оор мэдүүлээ. Ажахы-
жэл бүри хүсэ ехэтэ
торнуудаар, өөрөө яба-
комбайнуудаар, хүдөө
хын шагталагдадаг маши-
уудаар, орёо нарин бусад
техникээр улам ехээр
агдадаг боложо байна.

. С. Хрущев. Нүхэр Гита-
та нэгэ гектарhаа 30 бэ-
харин 50 центнер кукуру-
хайшан гэжэ абахаяа бо-
о үзөө гүт?

. В. Гиталов. Никита Сер-
ич, энээн тухай би заата-
хөөрэхэб.

үдөө ажахын хүдэлмэрийе
ожоруулгада дутагдал-
ай бии байhан тухай нү-
Гиталов саашань хэлээ.
ньhэнээ харангуйгөөр хэ-
эмни, тиигээшэмни дээрэ
оно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

. С. Хрущев. Та бэшэhэ-
харангуйгөөр, hанаашаяа
эгты, тиигээшэтнай дээрэ
ха.

роноймнай олонхи ажа-
уд пропашной ургамал-
ые тарижа ургуулха, тэ-
элэн мал ажалда хэрэг-
дэхэ оньhото машинануу-
р үшөөл хангагдаагүй ша-
байна гэжэ СССР-эй Гос-
ниие, совнархозуудые,
СР-эй Хүдөө ажахын мини-
рствые суута механизатор
үмжэлээ. Олохон колхоз
уруза тарижа ургуулгада
өөшье болотор гар ажал
эглэхэ баатай болоно,
нгаяа кукуруза элдүүрил-
хуряаха, шэрэхэ ажал
hожоруулагдаагүй байна.
дөө ажахыда хэрэглэгдэхэ
ханизм болон детальнуу-
е бүтээн гаргадаг заводууд
ээнээ шанар муутайгаар
н. Колхозууд Тула город-
бүтээгдэhэн гэнжэнүүдтэй
мбайнуудые абахаhаа арса-
Новосибирскын заводhоо
жэнүүдтэй комбайнуудые
аашань дээрэ гэжэ тоолоо-
г байна.

Н. С. Хрущев. Тулын заво-
ихидто новосибирскынхи-
й техническэ зүбшэл үгөө
ань яахаб. Тулынхид бэрхэ
рхашуул байhаараа сууда
раhан юм, тэдэнэрэй бу-
удха тахалhан тухай Лес-
дэмы бэшээгүй байгаа,
рин тэдэнэр мүнөө муу гэн-
нүүдые бүтээнэ.

А. В. Гиталов. Тиигэнэл
шэ ха, Никита Сергеевич.
бэшье Тулада, Новосибир-
дэ гаргагдаhан гэнжэнүү-
й сэнгынь адли юм. Юундэ
ймэ болодогыень мэдэхэ хэ-
гтэй. Тулын заводто хүдэл-
т нүхэд минии шүүмжэлээ-
дэ муулажа магадгүй. Хэр-
э кукуруза хуряалгын ха-
ун хүдэлмэриин үедэ Тулын
водой главна инженер тех-
лог хоёр комбайнда hуу-
ад, хоёр тойроод лэ гэн-
ьеэ hэлгэжэ байгаа hаа, хай-
н гэхэ байгааб. Эгээл
мэрхүү болоно ха юм —
вод түсэбөө дүүргэбэшье,
ргаhан продукциингаа ша-
р тухай hанаагаа зобоно-
й. Иихэдээ хэниие мэхэлнэ
эшэб?

Н. С. Хрущев. Гүрэнэй хи-
лтын комисси энээниие
алгаг лэ.

Ажалые үргэлжэдэнь оньhожоруулгын гол шухала
йл болохо транспортна хэ-
гсэлнүүдые түсэблэлгын
ганизацинууд мартана гэжэ
ухэр Гиталов ажаглан хэ-
эбэ. 1961 ондо 30 мянган
омбайн бүтээн гаргаха,
ройдоол 11 мянган транс-
портна тэргэнүүдые хэхэ
аалгабари Херсоной заводто Госплан үгэhэн байна гэ-
жэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Нэ-
гэ комбайнда 4-hөө үсөөн бэ-
шэ тэргэ хэрэгтэй ха юм.

Н. С. Хрущев. Украинын Республикын Министрнүүдэй Советэй түрүүлэгшын орлогшо, ЦК-гэй гэшүүнэй кандидат нүхэр Сениндэ (тэрэ эндэ hууна) гү, али украинска совнархозой түрүүлэгшэдэ энээн тухай та хэлээ гүт?

А. В. Гиталов. Хэлээб.

Н. С. Хрущев. Хэлээшэдэтнай ямараар ханданаб, тоожо үгэнэгүй гү?

А. В. Гиталов. Тоохыншье тооно, харин тэргэнүүдые үгэнэгүй. **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташалган).**

Кукуруза ургуулдаг болоhон хадаа плугууд, сеялкэнүүд, тэргэнүүд, тракторнууд, ашаалха, буулгаха хэрэгсэлнүүд, буурсаг сэбэрлэдэг зүйлнүүд, ороohо хатаадаг хэрэгсэлнүүдэй хэрэгтэй байhаниинь мэдээжэ гэжэ нүхэр Гиталов үгэеэ үргэлжэлбэ. Хэрбээ эдэ бүхы машинануудтай болоо hаа, бүхы юумэн химдашье, hайншье болохо. Харин мүнөө сарнуудые тэргэдэ хуллэнэбди.

Н. С. Хрущев. Тиихэдээ автомашинануудые сарнуудтай суггань хэрэглэнэ гээшэ гүт?

А. В. Гиталов. Тиигэнэбди. Иигэжэ болохогүй байна. Бүхы машинануудые нэгэн доро олоор бүтээхэ шухала.

Гектар бүриhөө 50 центнер кукурузын ороohо суглуулагты гэжэ маниие партиин Центральна Комитет, Никита Сергеевич Хрущев уряална гээд нүхэр Гиталов үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Бидэнэр, механизаторнууд энэ уряае бүрин дэмжэнэбди. Энэ жэлдэ гектар бүриhөө 50 центнер кукурузын ороohо, 350 центнер ногоон эшэ набша ургуулжа абахабди гэhэн үялга КПССэй ЦК-гэй Пленумдэ минии ерэхын урда тээ бригадымнай механизаторнууд абаhан байна. Кукурузын ехэ ургаса хуряахын, хүдөө ажахын продуктнуудай өөрынь үнэ химдаруулхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэл дэлгэрүүлхэ гэhэн уряатайгаар ороной бүхы механизаторнуудта хандахыемни манай бригадынхид намда даалгаа.

Поли дээрэ ажаллагшадые Пленумдэ урижа, туйлай ехэ этигэл найдабари үзүүлhэнэйнь түлөө партиин Центральна Комитедтэ, Никита Сергеевич Хрущевто суута механизатор баясхалан хүргөө. Республикынгаа тарялашадай урданайнь алдар сууе дахин hэргээхын тула Украинын механизаторнууд бүхы хэмжээ абаха байха гэжэ найдуулба.

КПСС-эй Новосибирскын обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Ф. С. Горячевта** үгэ үгтэбэ. Манай область 78 миллион пүүд таряа, 106 мянган тонно хартаабха, 115 мянган тонно мяха, 536 мянган тонно hү болон бусад продукци үнгэрэгшэ жэл гүрэндэ худалдаа. Мяха, hү, үндэгэ, хартаабха худалдаха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Зүгөөр таряа худалдаха даалгабари дүүргэгдээгүй үлэшоо гэжэ тэрэ мэдээсээ.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса hайжаруулха, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар Новосибирскын областиин колхоз, совхозууд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ бэлэдхэжэ байха үедөө хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэй, научна хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта агротехническэ, зоотехническэ болон эмхидхэлэй олон хэмжээнүүдые хараалhан байгаа. Тусхайлбал, мүнөө жэлдэ эртэшэг, мүн эртэ эдеэшэдэг сортын шэниисэнүүд бүри ехээр таригдадаг болохо. Овёсой тарилгын талмай хороогдоод, тэрэнэй зэргээр Сибириин эрхэ байдалда овёстой жэшэбэл, гектар бүриhөө 3—4 центнерээр ехэ ургаса үгэдэг ячмениин тарилга үргэдхэгдэхэ юм. Бобово ургамалнуудай тарилгын талмай 130—140 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэгдэхэ.

Н. С. Хрущевой зүбшэлөөр областиин олон нютагуудай зарим колхоз, совхозууд гэршүүхэ, шара будаа, сахарай свёкло тарижа, үнгэрэгшэ жэлдэ муу бэшэ үрэ дүн туйлаhан байна. Мүнөө эдэ ургамалнуудые, тэрэшэлэн кудряш-лөн тариха хэрэгтэ бүри ехэ анхарал хандуулагдадаг болоо гэжэ элидхэлшэ хэлээ.

Тэжээл элбэгээр абадаг болохын, областиин ажахынуудай газар дээрэ ургадаг буртаг үбhэнтэй тэмсэхын тулада, пропашной ургамалнуудай тарилгые: кукурузын — 300 мянган гектар хүрэтэр, сахарай свёклын—100 мянган гектар хүрэтэр, хартаабхын — 40 мянган гектар хүрэтэр, олон жэлэй ногооной—80 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэхөөр түсэблэжэ байнхайбди. Тэрэшэлэн паарай талмай үргэдхэгдэжэ, тэрэнэй горьтойхон хубидань овес болон викэтэй холиhон горохо таригдаха юм. Эдэ бүхы хэмжээнүүд ургасые дээшэлүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр худалдаха арга областьдо олгохо байна.

Ургаса хуряалгын үедэ ороной бусад областьнуудай механизаторнуудай туhаламжые хэрэглэхэеэ болихо гэжэ **новосибирскынхид шиидээ** гээд элидхэлшэ хэлээ. Областиин промышленна предприятинуудай коллективүүд хүдөө нютагуудайхидта туhалхын тулада хоёр мянган механизаторые бэлэдхээ. Мүнөө жэлдэ предприятинууд, дунда hургуулинууд, ДОСААФ, техникумүүд болон институдуудүшөө дүрбэ мянган трактурист болон комбайнерые бэлэдхэжэ гаргаха юм.

Ниитын мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ бии байhан дутуунуудые зайсуулха хэмжээнүүд тухай элидхэлшэ тогтожо хэлээ. Үнеэдэй тоое олон болгохын тулада эмэ тугал, буруунуудые түлжүүлхэ 140 тусхай фермэ колхоз, совхозуудта байгуулагдахань. Энэ хадаа мүнөө жэлдэ үнеэдэй тоо 50—60 мянган толгойгоор олон болгохо, гүрэндэ 570 мянган тонно hү худалдаха түсэбөө дүүргэхэ арга олгохо байна гээд тэрэ хэлэhэн байна.

Хүдөө тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, харгы заhаха, элеватор, тарялашадай склад бариха талаар КПССэй ЦК, правительство Новосибирскын областьдо hүүлэй жэлнүүдтэ ехэ туhаламжа үзүүлээ. Долоон жэлэй турша соо хүдөөгэй барилгада 7 үлүүтэй миллиард түхэриг hомологдохо.

Манай орондо эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд горьтой туhа нэмэри оруулха гэжэ нүхэр Горячев Пленумдэ хабаадагшадые найдуулаа.

Ниислэлэй областиин хүдөө ажахын ямараар хүгжэжэ байhые харуулhан тоонуудые дурдаад, КПСС-эй МК-гэй нэгэдэхи секретарь **Г. Г. Абрамов** иигэжэ мэдүүлээ. Бүхы ажахынуудта абажа үзэбэл, мал ажалай продукци hүүлэй жэлнүүдтэ тон багаар нэмээ, hү hаалга 1960 ондо хороhон байна. Илангаяа городууд болон поселогуудта хубиин мэдэлэй үнеэдэй үсөөн болоhые хүсэлдүүлхэ тоотойгоор колхоз, совхозуудай үнеэд олон болоожо шадаагүй.

Энэ юун дээрэhээ болооб гэхэдэ, тэжээл элбэгээр бэлдэдэг болохо, кукуруза тарилгаар түрүүшүүлэй дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ партиин обком багаар анхэрал хандуулhан байна.

Элдэб ургамалнуудай тэнсүүриие тааруулха хэрэгтэ олон ажахынуудта ехэ дутуу дунданууд бии. Ороohото тарялашадай тарилгын талмайн бага болгогдохониинь тон буруу. Илангаяа пропашной ургамалнуудые тариха агротехникэ сахиганагүй. Сэбэр паарай усадхагдаhан болобошье, овёс имагтал бобово ургамалнуудтай холижо таригдадаг байна. Тэжээл абаха арга боломжомнай манайда мүртэйгөөр нэ мэдэгүй. Тиимэhээ Москвагай область малда эдюулхэ ороohо тарялашадай зүйл үгэхэ гуйлтатайгаар гүрэндэ хандаха баатай болоhон байна гээд нүхэр Абрамов ажаглалта хээ.

Н. С. Хрущев. Гүрэнhөө тэжээл абаад, мал ажал хүгжөөхэ түсэбөө дүүргэhэн тухайгаа рапорталжа байхые хүсэнэ гүт.

Г. Г. Абрамов. Бидэнэр тушаа тон зүб шүүмжэлэл хэгдэhэн байна. Тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохо, тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ ороohо тарялашадай зүйлэй хэрэглэмжые эгээн лэ ехээр хангахын тулада хүдөө ажахыч бүхы ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ бидэнэр гол анхаралаа табинабди.

Н. С. Хрущев. hайнаар бодомжолжо үзэгты. Мүнөө хэлэжэ байhан тухайгаа намар тоосохо байhанаа бү мартагты.

Г. Г. Абрамов. Заатагүй тоосохобди. Эндэ хэлэhэн үгэнүүдэйнгээ, нэрлэhэн тоо мэдээнүүдэйнгээ түлөө хүсэдөөр харюусахабди гэжэ бидэнэр ойлгонобди.

Элдэб ургамалнуудые зүбөөр тааруулжа таридаг болохо хэмжээнүүд бүхы ажахынуудта абтахаар мүнөө хараалагдажа байна гээд нүхэр Абрамов саашань хэлээ. Кукурузын тусгаар удхашанартай байhыень бидэнэр ойлгонобди. Мүнөө жэлдэ кукурузын тарилгын талмайе 15 мянган гектараар дээшэлүүлжэ, 110 мянган гектар болгохо гэжэ харааланхайбди. Нэгэ жэлэй ногооной тарилгые хороожо, жэшээлхэдэ, силостэ хэрэглэгдэдэг наран сэсэг гэхэ мэтын ашаг багатай ургамалнуудые ороohото ургамалнуудай тарилгые горьтойгоор дээшэлүүлхэбди. Гэршүүхын тарилгын талмай 1,8 мянган гектарhаа 15 мянган гектар хүрэтэр нэмээгдэхэ байха.

Н. С. Хрущев. Силостэ хэрэглэхын тулада хэды шэнээн наран сэсэг нёдондо таригдаhан байгааб?

Г. Г. Абрамов. 14 мянган гектар.

Н. С. Хрущев. Иимэ юумэ оньhожоруулха тухай асуудалнуудта нүхэр Абрамов саашадаа тогтожо хэлэhэн байна.

***

Пленумэй январиин 14-нэй үглөөнэй заседани дээрэ партиин Приориин крайкомой секретарь нүхэр **В. Е. Чернышев** түрүүлжэ үгэ хэлээ.

Приориин колхоз, совхозууд хоёр жэлэй турша соо мяха абалгые 52 процентээр, hү—12 процентээр, үндэгэ—3,6 дахин, ноohо—19,3 процентээр дээшэлүүлээ. Колхоз, совхозуудай эбэртэ бодо малай тоо энэ үе соо нилээд олон болоhон байна. 1960 ондо мяха худалдаха гүрэнэй түсэб 143 процент дүүргэгдээ. Нёдондонойхидо орходоо мал ажалай бүхы түхэлэй продуктнууд ехээр бэлэдхэгдэhэн байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хүсэтэ hалхи шуурган боложо, хиҗаарай хүдөө ажахыда ехэ хохидол ушаруулаа—бүхы тарилгын гурбанай нэгэ хуби шахуунь хосороо, үлдэгшэ талмайн үнгэрмэ шиигтэй болоhон дээрэhээнь ороohо тарялашадай, сойн, хартаабхын, овощиинургаса багаар абтаа. Иимэ эрхэ байдалда бидэндэ тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые хүсэдөөр дабажа шадаагүйбди гэжэ нүхэр Чернышев хэлээ. Тиигэбэшье, ниитын мал ажалда бэлэдхэгдэhэн тэжээл боломжонуудаа шэнжэлжэ үзөөд, эдэбхитэд болон хүдөө ажахын түрүүшүүлтэй зүбшөөд байхадаа, 1961 ондо областиин колхоз, совхозууд хоёр дахин ехэ ороohо тарялашадай ургуулан абажа шадаха, 500 мянган пүүдhээ бага бэшэ гэршүүхэ хуряан абажа болохо гэhэн тобшолол хэhэн байнабди. Гектар бүриhөө 400—500 хүрэтэр центнер кукурузын ургаса абахабли гэжэ нүхэр Абрамов хэлэбэ.

Москвагай областьдо мал ажал саашадань хүгжөөхэ хараа замууд тухай элидхэлшэ саашань хэлээ. Гурбан жэлэй турша соо үнеэдэй тоо хоёр дахин олон боложо, 425 мянган толгой болохо гү, али эдлүүриин газарай зуун гектар бүридэ 25 толгой үнеэн хүртэхэ байна.

Областиин хүдөө ажахыда овощиин тарилга горьтойхон hуури эзэлдэг болохо юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриhөө 165 центнер овощь ургуулагдаа. Тусхай трестын совхозууд 1959 онойхидо орходоо 40 мянган тонноор ехэ овощь тушааhан байна. Зүгөөр бидэнэр элдэб олон янзын овощь ехээр таридаг болохо хэрэгтэ анхарал багаар хандуулhан байнабди. Овощиин өөрынь үнэ ехээр химдаруулжа шадаагүйбди. Овощь элбэгээр ургуулха, өөрынь үные химдаруулха талаар область дотор угаа ехэ арга боломжын бии байhые «Большевик» совхозой дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. 1960 ондо совхоз 1350 гектар талмай дээрэhээ га бүриин 400 центнер овощь ургуулжа абаа. Тиихэдэ А. Л. Карпутцевагай бригада гектар бүриhөө 800 центнер капуста ургуулаа. Совхоз 50 мянган тонно овощь тушаагаа. Тэрэнэй центнерэй өөрынь үнэ 1 түхэриг 40 мүнгэн болоhон байгаа. Хожомынь центнер капустын өөрынь үнэ 50 мүнгэтэ болоhон байха юм.

Н. С. Хрущев. Энэ совхозой директор Карпов hайшаалтай юумэ хэhэн байна. Энэ хадаа тэрэнэй габьяа болоно.

Хүдөө ажахын хүдэлмэри оньhожоруулха тухай асуудалнуудта нүхэр Абрамов саашадаа тогтожо хэлэhэн байна.

***

Пленумэй январиин 14-нэй үглөөнэй заседани дээрэ партиин Приориин крайкомой секретарь нүхэр **В. Е. Чернышев** түрүүлжэ үгэ хэлээ.

Приориин колхоз, совхозууд хоёр жэлэй турша соо мяха абалгые 52 процентээр, hү—12 процентээр, үндэгэ—3,6 дахин, ноohо—19,3 процентээр дээшэлүүлээ. Колхоз, совхозуудай эбэртэ бодо малай тоо энэ үе соо нилээд олон болоhон байна. 1960 ондо мяха худалдаха гүрэнэй түсэб 143 процент дүүргэгдээ. Нёдондонойхидо орходоо мал ажалай бүхы түхэлэй продуктнууд ехээр бэлэдхэгдэhэн байна гэжэ тэрэ хэлээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хүсэтэ hалхи шуурган боложо, хиҗаарай хүдөө ажахыда ехэ хохидол ушаруулаа—бүхы тарилгын гурбанай нэгэ хуби шахуунь хосороо, үлдэгшэ талмайн үнгэрмэ шиигтэй болоhон дээрэhээнь ороohо тарялашадай, сойн, хартаабхын, овощиин ургаса багаар абтаа. Иимэ эрхэ байдалда бидэндэ тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдые хүсэдөөр дабажа шадаагүйбди гэжэ нүхэр Чернышев хэлээ. Тиигэбэшье, ниитын мал ажалда бэлэдхэгдэhэн тэжээл малай үбэлжэлгые эмхитэй-гээр үнгэргэхэ арга олгоно.

Приморидо томо промышленность түргэнөөр хүгжөөгдэхэhөө гадна, ашаг ехэтэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ ехэ арга боломжо бии юм. Газарай үрэжэл ехэтэй, дулаан, бороотой байдаг дээрэhээ эндэ барайгар, сой, сахарай свёкло, кукуруза, хартаабха, овощь, яблока, үрэ жэмэс, виноград ургуулха арга боломжо бии. Мал, илангаяа үнеэ, уhанай шубуу, зүгы, эбэртэ буганууд болон ан үсхэбэрилхэ ехэ арга боломжо хизаар дотор бии. Зүгөөр эдэ арга боломжонууд үшөөл хүсэдөөр ашаглагданагүй. Тиимэhээ нилээн ехэ хэмжээнэй хүдөө ажахын продуктнууд ороной бусад районуудhаа хизаарта асарагдадаг байха юм. Мал ажалай продуктнуудые нютагтаа ехээр абадаг боложо, энэ талаар хизаарай хэрэглэмжые энэ долоон жэлэй турша соо хүсэдөөр хангадаг болохо хэрэгтэ партийна организаци бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ.

Барайгар тарижа, тэрэнэй яhала баян, тогтууритай ургаса абахада хизаарай байгаалиин эрхэ байдал тон таарамжатай. Гэхэтэй хамта Приморидо барайгар үшөөл багаар таригдана, дайнай хойто жэлнүүдтэ барайгарай тарилгын талмай хороhон байха юм. Мүнөө үедэ совхозуудта 8 мянган гектар талмай дээрэ барайгар таригдана. Барайгарай тарилгын талмайе хизаар дотор 150 мянган гектарта хүрэтэр үргэдхэжэ болохо гэжэ нүхэр Чернышев тоолоно.

Сойн тарилгын талмайе үргэдхэжэ, ойрын жэлнүүдтэ 200 мянган гектар хүрэтэр нэмээхэ хэмжээнүүд абтажа байнхай. Газар hайжаруулhанай, шэнэ газар элдүүрилhэнэй ашаар хизаар дотор сойн тарилгые 350—400 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэжэ болохо. Газарай үнгэрмэ шиигтэйшье байхада, сой болон барайгарые гээлтэ хоролтодо ехээр оруулангүйгөөр, «СКГ—3» гэжэ самоходно комбайнаар хуряажа болохо юм. Теэд иимэ комбайнуудай үсөөнөөр гаргадаг байhаниинь гэмшэлтэй. Эдэ машинануудаар Алас Дурна зүгэй районуудые хангаха хэрэгтэй.

Партиин Центральна Комитедэй Пленумдэ бэлэдхэжэ байха үедөө хизаарай партийна, советскэ организацинууд мяха, hү бүри ехээр абадаг болохо хэмжээ-ябуулганууде хараалhан байгаа. Колхоз, совхозуудай үнеэдэй тоо мүнөө жэлдэ 67 мянган толгой байгаа hаа, 1965 ондо 170 мянган толгой хүрэтэр олон болгодохо юм. Хизаарай хэрэглэмжые хартаабха болон овощёор бүри мүнөө жэлдэ хүсэдөөр хангаха хэмжээнүүд абтажа байна.

Партийна организацинууд хүдэлмэриингөө дүнгүүдые шүүмжэлхы ёhоор сэгнээд, хүдөө ажахые бүри hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, дутуу дунданууде шууд зайсуулхын түлөө тэмсэлые толгойлхо, газар таряалангай, мал ажалай продуктнуудые саашадаа бүри элбэгээр абадаг болохо ябадал хангаха байна.

Академик **Т. Д. Лысенко** трибунын дэргэдэ ерэбэ. Минии hанамжын ёhоор, биологическа наукада ехэ hонирхолтой, бодото хэрэг эрхилхэдэ шухала асуудалда — колхоз, совхозуудай үнеэдэй hүнэй тоhолигые эрид дээшэлүүлхэ тухай асуудалда — түрүүлжэ тогтохомни гээд хэлээ. Орон дотор hүнэй дунда зэргын тоhолиг 3,6—3,7 процент тухай болодог. Бүхы орон дотор hүнэй тоhолигые таба-долоон процент, ядахын сагта 4,5 процент хүрэтэр дээшэлүүлхэ аргатай гэжэ бидэнэр тоолоно-бди, энээниие туйлаха арга дурадханабди.

Тус Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэхэ үгын тезисүүд соо тус асуудал тухай тодорхойгоор хэлэгдэhэн байна. Хэрбээ орон дотор hүнэй тоhолигые оройдоошье 0,1 процентээр дээшэлүүлээ hаа, дунда зэргээр 2600 килограмм hү үгэдэг 300 мянган үнеэдэй hүнтэй тэн болохо байна гэжэ тэндэ хэлэгдэнхэй. Теэд hүнэй тоhолигые 0,1 процентээр дээшэлүүлхэ тухай бэшэ, харин энээнhээ 10 дахин ехээр—1 процент тухайгаар дээшэлүүлхэ тухай хэлсэгдэжэ байна бшуу.

Колхоз, совхозуудай үнеэдэй hүнэй тоhолигой процентые 5—7 жэлэй турша соо эрид ехээр бодомжолжо байhамни холборхой байжа болохо гэжэ бодомжолжо байhамни холборхой байжа болохо гү? Магад гэжэ би харюусаха байнаб. Зүгөөр имагтал эрдэмтэ байhан бил гансаараа зүрхэлхэ болоноб. Оромнай, мүн колхоз, совхозууд минии научна бодомжын ургашагүйдөөдшье байгаа hаа, гарзада орохогүй байна. Манай бодомжын научна талааараа үндэhэ баримтагүй байшоошье hаань, тэдэнэр багашагааршье hаа ашагтаха байна гээшэ.

Ленинскэ Горкодо эмхидхэгдэhэн эрдэмтын туршалгын фермэдэ ехэ тоhолиг hү үгэдэг үнеэд бии болгогдоо юм. Энэ фермэдэ бии болгогдоhон бухануудhаа уг залгамжалhан малнуудые хэрэглэхэ тухай Хүдөө ажахын министерстводэ эльгээhэн бэшэг соohоо эрдэмтэ эшэ тэтажа уншаhан байна. Ленинскэ Горкодо бии болгогдоhон бухануудhаа уг залгамжалан гараhан эрэ хашараг буруунууд үүсэлэгдэхэгүй, харин колхоз, совхозуудай фермэнүүдтэ (үүлтэртэ бэшэ) түсэбэй ёhоор хубаарилан үгтөөд, тэндэ бухануудболгон хэрэглэгдэхэ ёhотой гэжэ бэшэг соонь дурадхагданхай.

Үнэй тоhолигые дээшэлүүлхэ гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Энэ хэрэгые эрхилхэдээ ажахы ямаршье гарзада орохогүй байна гэжэ эрдэмтэ дахяад онсолон тэмдэглээ.

Н. С. Хрущев. Министерство Танда юун гэжэ харюусааб?

Т. Д. Лысенко. hаяхан, январь hарада захиралта гараhан байна.

Н. С. Хрущев. Та бэшэгээ хэзээ эльгээhэн байгаабта?

Т. Д. Лысенко. Үни болоо даа. Нёдондо жэлэй июль гү, али август hарада эльгээhэн байгааб.

Н. С. Хрущев. Танай бэшэг хэды хуудаhан байгаа hэм?

Т. Д. Лысенко. 20 хуудаhан.

Н. С. Хрущев. 20 хуудаhые 6 hара соо уншаа. Хүдөө ажахын министерстводэ удаанаар уншадаг байна даа.

Шэнэ газар элдүүрилгэтэй холбоотой асуудалаар Т. Д. Лысенко hанамжаяа хэлээ. Шэнэ газар элдүүрилдэг районуудые зааханааршье мэдэхэ хүнүүд тэндэ ямар угаа ехэ хэрэгтэй бүтээгдэжэ байhанда баясангүй гаражашадахагүй байна. Эдэ районууд тон химда сэнтэй продукци—ороohо таряа, мяха, hү, хүдөө ажахын бусад продуктнуудые абаха угаа ехэ арга боломжотой.

Газар таряалангые хаа хаанагүй нэгэн адлаар эрхилдэг ябадалые болюулха, шэнэ газар дээрэ агротехническэ гол асуудалнуудые шиидхэжэ, таряае бүри эртэ эдеэшэдэг болгохо, буртаг үбhэ усадхаха шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ заагаа. Мүнөө Сибириин, Хойто Казахстанай районуудта таряанай орой эдеэшэхэ, тэрэшэлэн поли дээрэ буртаг үбhэнэй ургаха ябадал гаргажа болохогүй. Тэндэ таряан эртэ эдеэшээд лэ байгаа hаа, үндэр ургаса үгэжэ шадаха байна гэжэ нүхэр Лысенко хэлээ.

Мичуринска биологиин, бусад наукын туйлалтануудтай, дүршэлтэй иягта холбоотой байха асуудалнууд тухай академик Лысенко нилээд дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Шэнэдхэн байгуулагдаhан Хүдөө ажахын министерство ажал хүдэлмэридөө наука болон түрүү дүй дүршэлдэ түшэглэхэ ёhотой, хүдөө ажахые эрхилэлгэдэ наука болон түрүү дүй дүршэлэй үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ энэ Пленум дээрэ хэлэхэ үгынгөө тезисүүд соо нүхэр Н. С. Хрущев тэмдэглэhэн байна гээд нүхэр Лысенко хэлээ.

Хүдөө ажахын министерствын, мүн биологическа, хүдөө ажахын научно-шэнжэлэлгын бүхы эмхи зургаануудай хүдэлмэрие шэнэдхэн байгуулха тушаа диалектическэ материализмhаа үндэhэлhэн гансахан лэ зүб программа нүхэр Н. С. Хрущевой заабаринууд соо үгтэhэн байна гээд академик Лысенко мэдүүлээ.

Казахстанай талын жиирэй хонишон намда тус Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадаха, энэ үндэр трибунаhаа үгэ хэлэхэ ехэ зол хуби тудаба гэжэ Урда-Казахстанай областиин «Чимкурган» гэжэ совхозой ахалагша хонишон нүхэр **А. Шахабаев** хэлээ. Совхозой хонишод болон мэргэжэлтэд Пленумые эрхимээр үгтаhан байна.

Малай тоо олон болгохо, мал ажалай продуктнуудые элбэгээр абажа, гүрэндэ ху-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

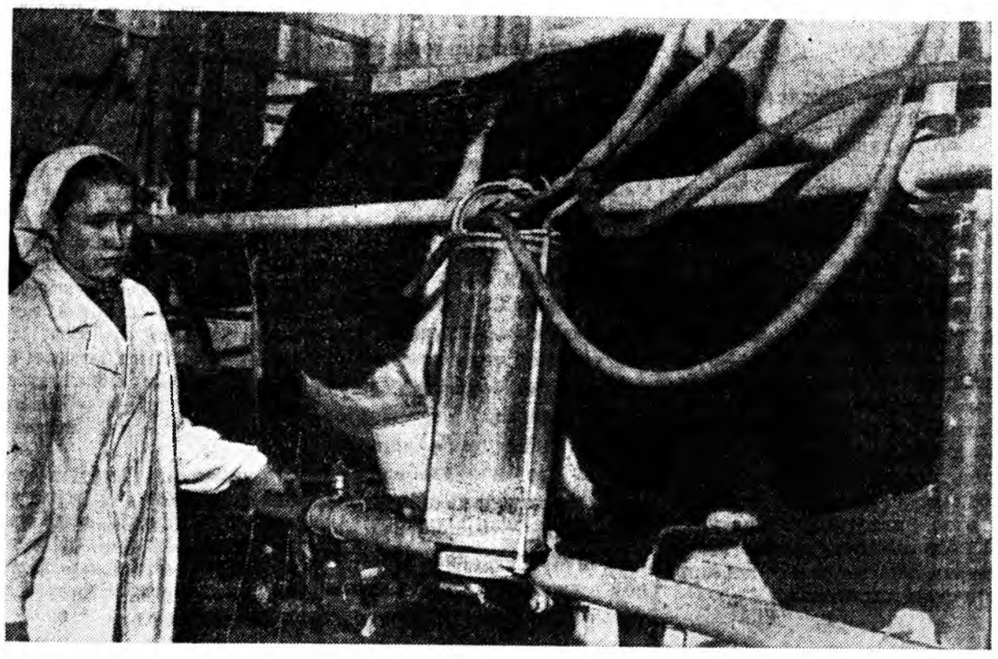

ОМСКО ОБЛАСТЬ. Үнеэ hаадаг Сибирьтэхи эгээн түрүүшын совхоздо баригдажа дүүрээ. Энэ зал-автомат Кубаниин инженер зал-автомат «Краснополянский» И. И. Тасленкын проектээр баригhаалгые адаглан хаража байна. Зураг дээрэ: оператор-комсомолка Валентина Никитина үнеэ.

ТАСС-эй фотохроника.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

(Эхиниинь 1, 2. 3-дахи нюурнуудта)

далдаха гүрэнэй түсэб болон социалистическэ уялгануудые совхозойхид амжалтатайгаар дүүргээ. Совхозой фермэнүүдтэ 119 мянган толгой хонин бии. Энэ хадаа түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 19 мянга шахуу толгойгоор олон болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө 123 хурьган абтаа. 40.500 каракуль арһан гүрэндэ худалдагдаһан байна.

Совхозойнгоо амжалтануудта би бага бэшэ туһа нэмэри оруулалсаһан байнаб. 12 жэлэй турша соо каракуль хонидые бидэ үсхэбэрилжэ байдагбди. Һүүлшын таба-зургаан жэлэй турша соо зуун эхэ хонин бүриһөө 145 хурьга, тиихэдэ 1959 ондо 170 хурьга абаһан байнаб. Солото хонишон Иван Малашенкын элитэ ехэ туйлалта тухай мэдээд байхадаа, тэрээнтэй мүрысэхэ гэжэ шиидээд, долоон жэлэй хоёрдохи жэлые эхилхэдээ зуун эхэ хонин бүриһөө 205 хурьга абаха гэжэ үгээ үгэһэн байгааб. Энэ үгэдөө хүрөөб гэжэ Центральна Комитедэй Пленумдэ би мүнөө баяртайгаар мэдээсэнэб. Намда даалгагдаһан 815 толгой хониной зуун эхэ хонин бүриһөө 206 хурьга абааб. Һайн һургаал үгэһэнэйнь түлөө, жэшээ харуулһанайнь түлөө өөрынгөө аха нүхэр, багша Иван Малашенкодэ халуун баяр хүргөөд, һайн даа гэжэ үнэн зүрхэнһөө мүнөө хэлэхые хүсэнэб.

«Чимкурган» совхоздо эрхим үрэ дүн туйлаһан олон хонишодой нэрэнүүдые нүхэр Шахабаев дурдаһан байна.

Долоон жэлэй гурбадахи жэлдэ зуун эхэ хонинһоо 210 хурьга абаха, бүхы каракуль арһадай 95 процентыень эрхим сортын гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушааха уялга абанаб гээд А. Шахабаев Пленумэй трибунаһаа мэдүүлээ. Иимэ үрэ дүн туйлаҳын тулада, тус хонишон шадамар хонишодой дүй дүршэлые шэнжэлнэ, Самаркандын хүдөө ажахын институдта заочноор һурана, тусхай литература уншана.

«Чимкурган» совхозой бүхы коллектив долоон жэлэй түсэбые табан жэл соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаа гэжэ нүхэр Шахабаев хэлээ. Энээниие бэелүүлхэ бүхы арга боломжо манайда бии: тэжээл элбэгээр бэлэдхэгдэнэ, бэлшээри һайн, малнай байраар хүсэд хангагданхай, эгээн гол юумэн гэхэдэ өөрынгөө хэрэг эрхимээр мэдэдэг гайхамшагта мэргэжэлтэд, хонишод урган гараа. Москвагай болон Алма-Атын эрдэмтэдтэй совхозой коллективэй үнинһөө хойшо байгуулһан холбоо барисаан угаа ехэ удхашанартай. Хонидые эхирлүүлхэ хэрэгтэнь малшадта эдэ эрдэмтэд ехэ туһаламжа үзүүлдэг юм.

Мал ажалай бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай туршалга хэдэг пункт совхоздо байгуулхые нүхэр Шахабаев дурадхаа. Түгэсхэлдөө солото хонишон иигэжэ хэлээ:

Бидэнэр, Урда-Казахстанай малшад, партиин ямаршье даалгабариие нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэбди гэжэ ленинскэ Центральна Комитедые, хүндэтэ Никита Сергеевич, Таниие өөрыетнай найдуулнабди. Долоон жэлые табан жэлэй турша соо дүүргэхын тулада «Чимкурган» совхозой хонишод бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэргэжэлээ, дүй дүршэлөө зорюулха. Энэ хадаа коммунизм байгуулха бүгэдэ арадай хэрэгтэ манай туһа нэмэри болохо байна.

Украинын компартиин Киевэй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **П. Е. Шелестдэ** үгэ үгтэбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ Киевэй область ороохо таряа, мяха, сахарай свёкло, овощь, хартаабха ехээр абадаг болоо гэжэ тэрэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ элидхэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, область гектар бүриһөө ороохо таряанай зуун пүүдэй ургаса хуряагаа, 95 мянган гектарай га бүридэ 222 центнер сахарай свёкло ургуулаа. Долоон жэлэй түрүүшын хоёр жэлдэ областиин колхоз, совхозуудай эбэртэ малай тоо 140 мянган, гахайнуудай—143 мянган толгойгоор олошорбо.

Н. С. Хрущев: Нүхэр Шелест, нэгэ асуудал табихыемни зүбшөөгыт. Нүхэр Бубновскида нэгэ асуудал табиха хүсэлтэйб. Нүхэр Бубновский, танай партиин райкомой секретарь байхада, Шполянска районой колхозууд хэды шэнээн кукурузын ороохо хуряадаг һэм?

Н. Д. Бубновский. Гектарай 80 центнер.

Н. С. Хрущев. Районоороо гү?

Н. Д. Бубновский. Тиимэ даа.

Н .С. Хрущев. Харин мүнөө Шполянска райондо хэды шэнээн ургаса хуряагданаб?

П. Е. Шелест. Мүнөө Шпола Черкасска областьдо оронхой.

Н. С. Хрущев. Зай, Шпола мүнөө Черкасска областьдошье ороо гэлэй. Харин бусад районууд, жэшээлхэдэ, Умань мүнөө баһал танай областьдо бэшэ гү?

П. Е. Шелест. Үгы, мүн лэ Черкасска областьдо оронхой.

Н. С. Хрущев. Мироновка танай областьдо гү?

П. Е. Шелест. Мироновка багые үгөө. Кагарлык, Гребенки 32 центнер үгөө.

Н. С. Хрущев. Мироновка Шполада дүтэ байдаг аабза, нүхэр Бубновский? Газарыншье аргагүй һайн. Өөрэлгүй Шполянска районтой адли газартай.

Н. Д. Бубновский. Мироновка, Кагарлык, гребенкиинхид хоорондоо мүрысэжэ байдаг һэн.

Н. С. Хрущев. Хүнүүдые газар шэмэглэдэг бэшэ, харин хүнүүд газарые, нүхэр Бубновский мэтын хүнүүд шэмэглэдэг байна. Шполянайхидай алдар суу гансашье Украинада бэшэ, бүхы Советскэ Союз дотор таража байдаг һэн.

П. Е. Шелест. Мүнөө Шполамнайшье бага кукуруза үгэдэг болошоо.

Н. С. Хрущев. Нүхэр Шелест яатараа яарана гээшэб? Хорин нэжээд центнер хуряагаабди гээд лэ, саашалшахаяа һанана.

П. Е. Шелест. Би энээн тухай үшөө тогтохолби.

Н. С. Хрущев. Та үгэ хэлэхэдээ балай тогтохоёо болижо, кукуруза ехээр үгэдэг бологты. Тиигээ һаатнай таниие хүнүүд ехээр хүндэлдэг болохо. **(Зал соо хүхилдөөн, альга ташалган болоно).**

П. Е. Шелест. Зай.

Үнгэрэгшэ жэлдэ ажахы бүхэнөөр эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 98 центнер мяхан, 376 центнер һүн абтаа гэжэ тэрэ хэлэнэ. Тиигээд Киев шадарай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй нэрэнүүдые дурдажа, тэдэнэй амжалта тухай хөөрэбэ. Жэшээлхэдэ, энэ Пленумдэ хабаадажа байһан нүхэр И. Ф. Кабанец түрүүлэгшэтэй «Червоный хлебороб» гэжэ колхоз эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 202 центнер мяха, 621 центнер һү абаа.

Н. С. Хрущев. Нэгэ дахин альгаа ташаа һэмди, үшөөшье дахин ташажархиял даа. **(Альга ташалган).**

Ойрын жэлнүүдтэ областьдоо һү, мяха ехээр абадаг болохын тулада мүнөө өөһэдынгөө һүрэгһөө үнеэдэй тоо толгой олошоруулха хэмжээнүүд абтажа байна гэжэ нүхэр Шелест саашань үргэлжэлнэ. Бүри мүнөө жэлдэ үнеэдэй тоо 40 мянган толгойгоор олошоржо, 1962 ондо область 310 мянган толгой гэхэ гү, али эдлүүриин газарай зуун гектар бүхэндэ 18—19 үнеэтэй болоод байха. Тиигэжэ хамта дээрээ 1963 ондо түсэблэһэн һүеэ абаха арга олдохо байна.

Энэ Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, мүнөө жэлдэ эдлүүриин газарай зуун гектар бүхэндэ мяха абалгаяа 110 центнертэ, һү абалгаяа 440 центнертэ хүргэхын тулада областиин партийна организаци, хүдөөгэй бүхы ажалшад хамаг оролдолгоёо гаргаха гэжэ нүхэр Шелест мэдүүлнэ. Гүрэндэ 350 мянган тонно һүн, 90—95 мянган тонно мяхан худалдагдаха. **(Альга ташалган).**

Н. С. Хрущев. Авансаар альга ташанабди, авансаар лэ. **(Альга ташалган).** Урьһаар ташуулба гээшэт, түлэхэ болохот.

Малда элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэдэг болохо хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргэдэг кукуруза ехээр тарижа, һайнаар ургуулдаг болохо тухай нүхэр Шелест удаахан тогтожо хэлэбэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ эндэ үнеэн бүридөө дунда зэргээр 13,3 тонно силос дараа.

Киевэй областиин урда гектар бүриһөө 40—50 центнер кукурузын ороохо хуряаха зорилго табигдана гэжэ нүхэр Шелест үргэлжэлнэ. Иимэ ургаса хуряаха гээшэ амар хэрэг бэшэ, зүгөөр яһала дүүргэжэ боломоор зорилго гэжэ бидэнэр мэдэнэбди. Кукурузын ороохоной ургаса дээшэлүүлхын тулада ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһан тухай саашань мэдээсэбэ.

Тиигээд Киев шадарай хүдөө ажахые хүргөөхын тулада ямар шиидхэгдээгүй асуудалнуудай байһан тухай тэрэ хэлэбэ. Год шухала зорилго юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые, илангаяа мал ажалай хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха хэрэгтэй гэжэ тэрэ заана.

Хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые түргэнөөр хүргөөхын тулада областиин колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хамаг хүсэ шадалаа гаргаха гэжэ нүхэр Шелест үгынгөө түгэсхэлдэ партиин Центральна Комитедые найдуулба.

Н. С. Хрущев. Нугаһан тухай юушье хэлэбэгүйлта. Киевэйтнай областьдо нуурнууд бии аабза?

П. Е. Шелест. Нуурнуудшье бии, Днепр шадарай нуурнууд гэжэ байха.

Н. С. Хрущев. Тиихэдэ Сагаан Сумын саанахи Острожанай нуурнууд танай областьдо байдаг аабза?

П. Е. Шелест. Үгы, тэдэ нуурнууд манай бэшэ.

Н. С. Хрущев. Зай, тиихэдээ хэды нугаһа тэжээгээбта?

П. Е. Шелест. 250 мянгые.

Н. С. Хрущев. Та нүхэр Колесниковтэй хөөрэлдөөд үзэгты. Танайда нугаһануудые миллионоорнь үдхэжэ болохо. Зүгөөр Украинада зарим нүхэдэй хэжэ байһанда адли юумэ хэжэ болохогүй. Тэдэнэр ямаршье ургамалгүй, сэбэр уһатай сөөрэм шэлэжэ ерээд, шубуунай фермэ түхеэрээ. Теэд иигэжэ болохогүй бшуу. Танайда ургамалаар баян нуурнууд олон, тэндэл нугаһануудые үдхэхэ хэрэгтэй. Байгаалиин бэлэн тэжээлтэй нуурнууд дээрэ хэды олон нугаһануудые тэжээжэ болохо гээшэб! Теэд юундэ та энэ арга боломжоёо хэрэглэнэгүйбта? Би мүнөө жэл өөрөө ошожо, эдэ нуурнуудаа хэр ашаглажа байһыетнай шалгахаб.

П. Е. Шелест. Танай заабаринуудые дүүргэхэбди.

***

Январиин 14-дэ иимэ нүхэд: Таганрогой комбайн бүтээлгын заводой ГСКБ-гэй главна конструктор **Х. И. Изаксон,** КПСС-эй Орловско обкомой секретарь **Н. Ф. Игнатов,** Курганай областиин «Заветы Ленина» колхозой полевод **Т. С. Мальцев,** Украинын КП-гэй Сталинска областиин Марьинска райкомой секретарь **З. Н. Глухов** болон бусад үгэ хэлээ.

***

Партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущевой нэрэ дээрэ Пленумдэ Краснодарай хизаараһаа ерэһэн делегациин эльгээгээшэ бэшэгые түрүүлэгшээр һууһан Д. С. Полянский уншаба.

350 мянган гектарай га бүриһөө 60 центнер кукурузын ороохо хуряаха, гүрэндөө 150 миллион пүүд ороохо таряа худалдаха тухай Н. С. Хрущевой заабари зүбшэлые хэлсэжэ үзөөд, бидэ энэ зүбшэл, дурадхалнуудые халуунаар һайшаабабди. Энэ ехэшье, харюусалгатайшье зорилгые дүүргэхын тулада хизаарай хүдөө ажалшад хамаг бүхы оролдолгоёо гаргаха гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ. Советскэ Союзай бусад областьнуудта зорюулжа, үрэһэ хүрэнгэ абахын тулада хизаарай колхоз, совхозууд 50 мянган гектар дээрэ кукуруза ургуулха. Ороохо абахын тулада хамта дээрээ 400 мянган гектарта кукуруза таригдаха.

(ТАСС).

США-гэй правительствода Советскэ правительствын альгэһэн буруушаалгын ното

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо В. В. Кузнецов Москвада байдаг США-гэй элшэн сайд Л. Е. Томпсонтой январиин 14-дэ уулзажа, Америкын сэрэгэй корабльнуудай хороо ааша гаргаһантайнь дашарамдуулан, США-гэй правительствода Советскэ Союзай эльгээһэн буруушаалгын ното тэрээндэ барюулаа.

Ното соо бэшэгдэнэниинь доро толилогдохонь:

«Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Советскэ правительствын даалгабаряар иимэ мэдүүлгэ хэхые шухалада тоолоно.

Карибска далайн нейтральна уһан соогуур тамаржа ябаһан «Свердловск» гэжэ советскэ танкерай капитанай мэнэ һая мэдээсэһэнэй ёһоор, Америкын һахюулай корабль танкерые угтаад, пароходоо дары байлгагты гэжэ тэрээниие ямаршье үндэһэ баримтагүйгөөр баадхаһан байна. Уданшьегүй США-гэй сэрэгэй үшөө хоёр корабль дүтэлэн ерээд, зогсогты гэжэ «Свердловскын» капитаниие баадхаа.

«Свердловск» гэжэ советскэ танкер тушаа Америкын сэрэгэй корабльнуудай гаргаһан ааша газаа далайда суднануудай сүлөөтэйгөөр тамаралгын хуули ёһые бүдүүлигээр эбдэһэн, уласхоорондын эрхые хазагайруулһан ушар гээшэ гэжэ сэгнэгдэмээр байна.

Америкын сэрэгэй корабльнуудай эдэ хорото аашануудые гаргаһантайнь дашарамдуулан, США-гэй правительство буруушаалаа мэдүүлнэ, иимэрхүү хорото ябуулганууда дары болюулжа, гэмтэ хүнүүдые хэһээхыень эринэ.

Москва, 1961 оной январиин 14.

Ази, Африкын оронуудай эхэнэрнүүдэй конференцидэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн амаршалга

МОСКВА, январиин 14. (ТАСС). Каирта сугларһан Ази, Африкын оронуудай эхэнэрнүүдэй түрүүшын конференцидэ СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев мүнөөдэр амаршалга эльгээгээ.

Гайхамшагта, зол жаргалтай үедэ танай конференци үнгэргэгдэжэ байна гэжэ амаршалга дотор хэлэгдэнэ. Һаяхан үргэлжэ шахуу колониальна түрмэ байһан газарнууд сүлөөржэ байна, тэндэхи эхэнэрнүүд богоол мэтээр, бүдүүлиг, эрхэгүй, үлэн хоонон ажаһуудаг байһан юм.

Колониальна оронууд болон арадуудые бэеэ даанхай байдалтай болгохо тухай ООН-эй Генеральна Ассамблейн һаяхан баталан абаһан декларацци бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй ехэ илалта болоһон байна гэжэ Н. С. Хрущев тэмдэглээ. Гэхэ зуура мүнөө үедэ Алжирта, Конгодо, Лаосто, Карибска далай дээрэ болижо байһан ушар колонизаторнуудай үшөөл тэмсэжэ үргэлжэлһөөр байһые гэршэлэн харуулна гээшэ гэжэ Н. С. Хрущев заагаа.

Ази, Африкын оронуудай эхэнэрнүүдтэ хандаха зуураа Хрущев иигэжэ бэшэнэ: «колониализмые бүхыдэнь усадхаха тухай ООН-эй шиидхэбэриин саарһан дээрэ үлэхэгүйн тула таанад, колониальна дарлалтын жэгшүүритэ муухай гуримай үедэ ехээр зобогшод альгаа дэлгээд, һууха ёһогүй байнат. Колонизаторнуудай һаад тойбо ушаруулбашье, тэрэ шиидхэбэри заатагүй бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Энэ хадаа эхэнэрнүүдэй эрхын, зол жаргалай түлөө танай үнэн зүб тэмсэлдэтнай үргэн зам зааха байна».

Республикымнай ажалшад КПСС-эй XXII съезд зарлаха тухай мэдээсэлые бүхы совет арадтаяа хамта туйлай ехэ баяртайгаар угтаба

Туйлаһан ажалжалтаяа арьбадхан...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сэмбын фабрикада болоһон митинг. Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Түүхэтэ долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилгоор Улан-Удын сэмбын фабрикын коллектив бүгэдэ арадай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Коммунистическэ ажалай фабрикын хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болохын түлөө тэмсэн. тус коллектив 1960 онойнгоо даабариие амжалтатайгаар дүүргэбэ. Үнгэрһэн жэлэй туршада сэмбэ нэхэгшэд оролдосо ехэтэйгээр хүдэлмэрилжэ, түсэбһөө гадуур 45 мянган метр сэмбэ, драп нэхэн гаргаба. Гансал арьбалагдаһан түүхэй эд бараагаараа 32 мянган метр нэхэһэн байна. Нёдондо тэдэнэр шэнэ хоёр зүйлэй бүд гаргаа юм. Нарин ноохоор нэхэгдэһэн «сэсэг» гэжэ маркын бүдөөр үхибүүдэй дэгэл оёжо болохо. Мүнөө хадаа «сэлэнгэ» гэжэ бүдэй шанарыень һайжаруулхаар хараална.

Тус фабрикынхид үйлэдбэридөө шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлжэ, 1960 ондо ажалайнгаа бүтээсые 5 процентээр дээшэлүүлжэ, продукциин өөрынь үные химдаруулан, 2 миллион 300 мянтан түхэриг арьбаланхай.

...Энэ фабрикын нэгэ цех соо хүн зон олоороо сугларанхай. Эдэнэй зариманиинь ажалаа дүүргээд, нүгөөдүүлынь һая хүдэлмэридөө ерээд байба.

Манай партиин Центральна Комитедэй мүнөө болижо байһан Пленум байгша оной октябриин 17-до КПСС-эй ээлжээтэ XXII съезд зарлаха гэжэ тогтоогоо. Зарлагдаад байгааша XXII съезддэ зорюулагдаһан митингые фабрикын партийна организациин секретарь нүхэр М. Г. Семенькова нээбэ.

Партиин ээлжээтэ XXII съезд зарлаха гэһэн КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые митингдэ хабаадагшад нэгэн дуугаар һайшаан дэмжээ.

— Совет арад зоной ажабайдал, ажаһуудал улам һайжаруулхын түлөө манай түрэл парти, правительство саг үргэлжэ анхарал хандуулна,— гэжэ аппаратно-ээрэлгын цехын түрүү хүдэлмэрилэгшэ, ээрэгшэ С. Кузнецова хэлэнэ. Энэ анхаралда харюусан, цехымнай коллектив продукциингаа шанарые эрид һайжаруулха, голодоһо гаргахагүй гэһэн уялга абанхай. Нүхэр Шитовэй хүтэлбэрилдэг коммунистическэ ажалай бригадын үүсхэлые дэмжэн, бидэнэр 1961 ондо продукциин шанар шалгагшагүйгөөр хүдэлхэ гэжэ шиидэнхэйбди гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Будалгын цех соо Анна Мамаева хүдэлжэ эхилһээр үни болоо. Энэ үе соо нүхэр Мамаева мэргэжэлээ эрхим һайнаар шудалаа.

— Долоон жэлэй хоёрдохи жэлые фабрикымнай коллектив амжалтатайгаар дүүргэнхэй. Энээн соо манайшье хубита бии юм. КПСС-эй XXII съездые угтуулан, будалгын цехынхид дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялга абаа. 1961 онойнгоо даабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 30 мянган метр бүд гаргахаар зоригжонхой. Тэрэнэй 25 мянган метрынь съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр гаргагдаха юм,— гэжэ коллективэйнгээ зүгһөө нүхэр Мамаева мэдээсээ.

Нэхэлгын цехын начальник нүхэр Шиганов иигэжэ хэлээ: КПСС-эй XXII съезд болотор оньһото шэнэ нэгэ станок шудалха гэжэ манай коллектив шиидээ. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ 35 процентэдээшэлхэ, продукциин шанилээд һайжарха юм.

Фабрикын коллектив митингдээрэ нэгэн дуугаар дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ социалистическэ уялга абаа. Сэмбэ нэхэгшэд 1961 онойнгоо даалгабариие декабриин 22-то, валовой продукци үйлэдбэрилхэ һарын түсэбые КПСС-эй XXII съездын болохо үеэр — октябриин 23-да дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Жэлэй хугасаа сэмбэ арьбалагдаһан түүхэй эд бараанһаа 22 мянган метр бүд, түсэбһөө гадуур нэхэн гаргахань. Түрүү технологи үрэнөөр хэрэглэжэ, шэнэ техникэ һайнаар шудалжа, уралан нэхэрижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, жилэй соо 10 тонно түүхэй эдэй хэмнэлисо, 7 тонно ээрэгдэһэн нүдэн арьбалха гэжэ эндэхид эдэлмэлзэнэ. Продукциин өөрынь үные химдаруулһанай ашаар 375 мянган түхэриг эдэй балалта хэгдэхэ юм. Нёдондо онойхитой сасуулбал, 1961 онд эндэ ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр төлөвлөөраалагдана.

Коммунистическэ ажалай предприятиин нэрэтэй болохын түлөө тэмсэдэг тус коллективэй гэшүүн бүхэн эдэлхэ, һургуули, курса, кружогто һуража, мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ гэжэ шармайлгаа оролдоно.

КПСС-эй ЦК-гэй январиин Пленумэй шиидхэбэринүүдэ зоригжоһон фабрикын сэмбэ нэхэгшэд партиингаа XXII съездые ажалай илалтаар үгэхэ, түсэбтэй түрүүлхэ эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр оролдолго гаргана.

К. Халтанов.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Социализм илан мандахал

Мүнөө социалистическэ лагериин оронууд экономикынгоо 1960 оной дүнгүүдые гаргажа байна. Үнгэрэгшэ жэлэй экономикын даб дээрэхи дүнгүүдые шэнжэлжэ үзэхэдэ, социалистическэ орон бүхэндэ шэнэ шэнэ, ехэ амжалтанууд туйлагдаа, дэлхэйн социалистическэ байгуулалтын хүгжэхэ арга боломжнуудай хизаарлашагүй ехэ байһые гэршэлэн харуулаа.

Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёһоор, 1960 ондо Польшын Арадай Республикын промышленна үйлэдбэри 1959 онойхидо орходоо 10,2 дахинаар дээшэлжэ, түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээе 3,5 дахин шахуугаар үлүүлээ. Мүн энэ саг соо Чехословакиин Социалистическэ Республикын промышленна үйлэдбэри 11 процентээр дээшэлээ. Венгриин Арадай Республика гурбан жэлэйнгээ арадай ажахын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Болгариин Арадай Республикада нэгэ жэл соо баһал 13 процент шахуу ехэ промышленна продукци бүтээн гаргаа.

Мүн социалистическэ бусадшье оронуудта экономикынь иимэ түргэнөөр хүгжэжэ байһан ушар элирнэ. Тиигэхэ зуураа, гансашье промышленностьда бэшэ, мүн хүдөө ажахыда, транспорт дээрэ, гадаадын ба дотоодын худалдаа наймаанда, ажалшадай байра байдалые һайжаруулха хэрэгтэ ехэ ехэ амжалтанууд туйлагдаба.

Социализмын оронуудай хурдан түргэнөөр урагшаа дабшажа ябаһаниинь, экономикынь эрид хүгжэжэ байһан ушар хадаа капитализмда орходоо социалистическэ системын арсашагүй булюу һайн байһаниие элитээр гэршэлнэ.

Долоон жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэн, манай орон коммунизмын материально-техническэ базые түргэнөөр байгуулжа байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ, долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ, СССР дотор урзанданайхиһаа 10 процентээр ехэ промышленна продукци бүтээн гаргагдаа. Харин тиихэдэ Америкын Холбоото Штадуудта 1953—1960 онуудта жэл соо промышленна продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн 2,4 процентһээ дээшэ ургадаггүй байба. Энээн дээрэһээ харахада, Советскэ Союзай экономико Америкынхидэ орходоо 4 дахин түргэнөөр урагшаа дабшажа ябана. Бүри мүнөө СССР промышленна болон хүдөө ажахын гол гол продуктнуудые, тэрэ тоодо түмэрэй руда абалгаараа, модо бэлэдхэлээр, холын замда ябаха электровоз болон тепловозуудые, ноохон бүд, сахар үйлэдбэрилгөөрөө, загаһа барилгаараа, мүн бусадшье эд бараануудые гаргалгаараа США-гэй урда оронхой. Экономикынгоо бүхы һалбаряар Советскэ Союзнай Холбоото Штадуудые хойноо орхёод, хүн бүхэн дээрэ тоолоходо бүхы продукци гаргалгаараа баһал хүсэжэ, урдань орохо сагынь холо бэшэ болоо.

Советскэ Союзай экономикын иимэ түргэнөөр хүгжэжэ байхада манай хилын саанахи нүхэд баясажа байна. Мүн капитализмые магтажа, атанханаа алдажа байгшадшье совет түсэбүүдэй бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһыень мэдэрнэ. Америкын империализмын хүсэеэ бууража, гэдэргээ гаража байһан тухайнь Холбоото Штадуудташье хэлсэгдэдэг болонхой. «Һаяа жэлнүүдтэ США СССР-эй хойно орошоодоо торохогүй» гэжэ шэнжэлэгдэгын дүнгүүд харуулаа ха.

Промышленна үйлэдбэриинь урагшаа дабшалгаар, замбуулинь захагүй. дайдые шэнжэлэлгээрээ техническэ эрдэмэй талаар гаргамэтэшэлэн США СССР-ээ хожоодоо гэжэ мэдэрһэн ушарнууд мүнөө далайн саанахи хүнүүдые балгайхуулхаяашье болёо. Эдэ бүгэдхадаа социализмын илан мандахабайһаниие, мүнөө сагта хүн тураатэнэй хүгжэлтэдэ социалистическэ системын шиидхэхы удхашанартай болоһые гэршэлнэ.

Һая США-гэй шэнэ президент Кеннедидэ экономическа советскэ гүүдынь элидхэл хэхэдээ, «ажахынгаа доройтожо байһан үедэ» США 1961 онние захалба гэжэ заагаа гэхэ. «Нью-Йорк Геральд трибюн» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ зорилгые мүнөө жэлдэшье тогтоохын аргагүй ха гэжэ Америкын 200 гаран экономистнууд тоолоһон байһанаа мэдүүлээ. Капиталистическэ эгээл хүгжэнги ороной экономическа байдалынь шэнэ жэлэй иимэ байба.

Советскэ Союз, социалистическэ лагериин бүхы оронууд урма зоригтой хүсэ шадал түгэлдэрөөр, урагшаа хурдан түргэнөөр дабшаха ехэ ерэ арга боломжнуудтайгаар шэнэ жилые захалаа.

Д. Бочаров,
М. Непесов.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации—35-14, культуры —34-05, писем и рабселькоров—40-49, отдел переводов, корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00574. г. Улан-Удэ Типография Министерства культуры Бурятской АССР Зак. № 5273.